

İctimai, elmi, ədəbi-bədii, mədəni, əyləncəli

ailənizin qazeti
əmsə

www.khamsa.az

13-20 mart, 2005-ci il (10/14)

Qiyməti 1000 manat

TV-PROGRAM səh. 7, 10

Viktorinaya cavab verin,
səh. 13
musiqi mərkəzi qazanın!

SKANVORD

səh. 14

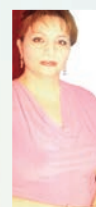
Yeddi gözəldən biri

**YEDDİ GÖZƏLDƏN BİRİ
KƏSƏTƏRƏ NƏVƏSƏN**

səh. 16

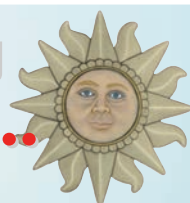

Şöta Rustaveli
gürcüdür, yoxsa türk?
səh. 4

*No yaxşı ki,
doğma teatrım var*
səh. 5

**TORPAQDAN
PAY OLMAZ!..**
səh. 8

**SEVDİMLƏR
ÜÇÜN** səh. 11

**"ÖZ ÖLÜMÜMLƏ
GÜNƏHSİZ
OLDUĞUMU
SÜBUT ETMƏK
İSTƏYİRDİM"**
səh. 12

**PARLAQ
GÖZƏLLİK**
səh. 14

İLHAM ƏLİYEV KİÇİK HƏCC ZİYARƏTİ EDİB

Bü həftə Azərbaycan prezidenti İlhəm Əliyev və həyat yoldaşı Mehriban Əliyeva Səudiyyə Ərəbistanında kiçik həcc ziyarəti (umra) ediblər.

Üçgünlük səfərin axırncı günü prezident xüsusi geyimdə (ihram) Məkkədəki Əl-Haram məscidində müqəddəs Kəbəni 7 dəfə dolanıb (ta-uf), müqəddəs Zəm-zəm suyundan içib və dua oxuyub.

Sonra dövlət başçısı Mədinəni ziyarət edərək, Məhəmməd peyğəmbərin qəbri önündə baş əyib və namaz qılıb. Qeyd edək ki, 1994-cü ildə İ.Əliyev o vaxtkı prezident Heydər Əliyevin Səudiyyə Ərəbistanına rəsmi səfəri çərçivəsində də kiçik həcc ziyarəti edib.

20 CİNAYƏT HADİSƏSİNİN ÜSTÜ AÇILDI

Məlumatla görə, martın 9-da respublika ərazisində qeydə alınan 22 cinayət hadisəsindən 20-nin üstü isti izlərlə açılmışdır.

Əməliyyat tədbirləri nəticəsində axtarışda olan 8 cinayətkar tutularaq istintaq orqanlarına təhvil verilmişdir. Əvvəllər törədilmiş 3 cinayət faktının üstü açılmışdır. Baş vermiş 2 yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində 2 nəfər həlak olmuş, 2 nəfər yaralanmışdır.

Yanğın hadisəsi qeydə alınmamışdır.

ADAM OĞRULARI YAXALANIB

CİNAYƏTKARLAR ARASINDA BANKİR, DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİNİN YÜKSƏK RÜTBƏLİ ƏMƏKDAŞI, EVDAR QADIN VƏ BAŞQALARI VAR.

Keçmiş BUSBankın, indiki "Kapitalbank"ın sədr müavini Elçin Əliyev həbs olunub. O, Beynəlxalq Bankın sədri Cahangir Hacıyevin həyat yoldaşı Zamirə Hacıyevanın oğurlanmasını sifariş verməkdə ittiham edilir.

C.Hacıyevin həyat yoldaşı bu il fevral ayının 10-da müəmmalı şəkildə oğurlanmışdı. Rəsmi mənbələr indiyə qədər faktı təsdiqləməyiblər. Ona görə ki, böyük məbləğdə pul tələbi şərti ilə girov saxlanılan qadının həyatını təhlükə altına atmaq istəməyiblər və cinayətkar dəstəni ələ keçirmək üçün dəqiq əməliyyat planı hazırlayıblar. Bu həftənin ortalarında, gecə qadını xilas etmək üçün xüsusi tədbir həyata keçirilib.

Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin dəqiq əməliyyatı nəticəsində bank sədrinin həyat yoldaşı girovluqdan azad edilib. Məlumatla görə, o, Daxili İşlər Nazirliyinin Cinayət Axtarışı İdarəsinin zabiti, polkovnik Hacı Məmmədovun Keşlə qəsəbəsindəki evinin bunkerində saxlanılmışdır.

Əməliyyatçıların evi mühasirəyə aldığı görünən cinayətkarlar silahlı müqavimət göstərirlər. Nəticədə atışma baş verib. Hadisə yerindən xeyli miqdarda silah-sursat, pul və qiymətli əşyalar tapılıb. Mənbənin məlumatına görə, cinayəti mütəşəkkil dəstə həyata keçirib. Hələ ki dəstənin 16 nəfərdən ibarət olduğu bildirilib. Onlar girovun azadlığa buraxılmasının müqabilində 6 milyon avro tələb ediblər.

İstintaqa məlum olub ki, Zamirə Hacıyevanın oğurlanması sifarişini «Kapitalbank»ın İdarə Heyətinin sədr müavini Elçin Əliyev verib.

E.Əliyev özü hadisə yerində olmayıb, sonradan həbs edilib. Həbs olunmazdan əvvəl hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarına təslim ol-

Prezident İlhəm Əliyevin kadr siyasətinin nəticəsi olaraq, Eldar Mahmudovun Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinə nazir vəzifəsinə təyin olunması ilə Azərbaycanda bir çox ağır cinayətlərin üstü açıldı. Məhz E.Mahmudovun peşəkarlığı sayəsində sözügedən dəstə ləğv edildi. Redaksiya heyəti və təsisçi Mürvət Həsənlı şəxsən Milli Təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudova, Nazirliyin əməkdaşlarına, eləcə də cinayətin üstünün açılmasında əməyi olan digər hüquq-mühafizə işçilərinə dərin minnətdarlığını bildirir.

PƏLƏNG BAXICISINI PARÇALADI

Ukrayna paytaxtının zooparkında "Svetlaya" ləqəbli pələng "səhvən" eyni qəfəsə girən 23 yaşlı xadiməni parçalayıb.

Zooparkın direktor müavini bildirib ki, qız səhlənkarlıq üzündən həlak olub. O, təlimata əsasən pələngi başqa qəfəsə keçirsə də, səhvən özü də həmin qəfəsə girib. Pələng qızın boyun fəqərələrini sindirib. Zooparkın rəhbərliyi pələngin öldürülməyəcəyini deyib. Xadimənin dəfni ilə bağlı xərcləri zoopark öz üzərinə götürüb.

ASLAN MƏSHƏDOVUN DAVAMÇISININ ADI MƏLUM OLDU

Tanınmamış İçkeriya Respublikasının mərhum prezidenti Aslan Məshədovun davamçısının adı açıqlanıb.

Bu, İçkeriyanın ali şəriət məhkəməsinin hakimi olmuş Əhməd Feyruz Şeyx Əbdül-Həlindir. Yeni varis mənşəcə çəçendir, vaxtilə Səudiyyə Ərəbistanına köçüb. Onun mühacirətdə terrorçu-kamikadzelər hazırlaması da aşkarlanıb.

Xatırladaq ki, A.Məshədov martın 6-da Rusiya xüsusi xidmət orqanlarının həyata keçirdiyi əməliyyat nəticəsində qətlə yetirilib. O, Çeçenistanın ilk prezidenti Cəvhər Dudaevin həlak olmasından sonra, 1997-ci ildə prezident seçilmişdi.

ANZOR MƏSHƏDOV AZƏRBAYCANI TƏRK ETDİ

APA məlumat verir ki, martın 10-da Bakıda tanınmamış Çeçenistan-İçkeriya Respublikasının prezidenti Aslan Məshədovun ölümü ilə bağlı anım mərasimi keçirilib.

A.Məshədovun oğlu Anzor Məshədov bildirib ki, anım mərasimi polis və MTN əməkdaşlarının nəzarəti altında keçib. Mərasimdə Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağı, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi sədrinin müavinləri, Türkiyə, Qazaxıstan və digər ölkələrdən qonaqlar iştirak ediblər.

Anzor Aslan Məshədovun cəsədinin qaytarılması üçün Rusiya rəhbərliyinə müraciət etdiyini, müraciət müsbət qarşılanacağı təqdirdə atasının babasının yanında dəfn olunacağını deyib. Çeçenistanda atasının ölümündən sonra heç bir dəyişiklik olmayacağını və mübarizənin davam etdiriləcəyini söyləyən A.Məshədov federallara qarşı müqavimətin daha da güclənəcəyini bildirib: «Çeçen xalqı bundan sonra daha da yaxınlaşacaq və mərkəzləşəcək».

Sonda A.Məshədov bütün çəçen xalqı adından dünya ictimaiyyətinə müraciət edərək, insanları müharibənin sona çatmasına köməklik göstərməyə çağırıb.

Anzor Məshədovun öz açıqlamasına əsasən, o, martın 11-də Azərbaycana tərk edib.

SIFIR SAYLI TERRORÇU ASLAN MƏSHƏDOV ÖLDÜRÜLDÜ

FOTO-XRONİKA

C.Dudaev administrasiyasının mətbuat xidmətinin rəhbəri Aslan Məshədova Boris Yeltsin böyük ümidlə yanaşırdı...

Nazirlər kabineti ikitərəfli müqavilələrlə yeni başçını əqidəsindən döndərməyə çalışırdı...

Gülərlə qarşılanıb əliboş yola salınırdı. Lakin təkcə ümidlə çəçenlərin iradəsini qırmaq çətin idi...

Məşhur generallar da polkovnik Aslan Məshədovun əlini möhkəm-möhkəm sıxırdılar...

...Aslan Məshədov saqqal buraxan kimi «sıfır saylı» terrorçuya, özü də beynəlxalq terrorçuya çevrildi. Adına yazılan əməllərə görə, bin Ladeni üstələdi. Qan töküdü, evlər yıxıldı...

Aslan qovula-qovula namərdə çevrildi.

Və ötən həftə tanınmamış İçkeriya Respublikasının prezidenti öldürüldü. Əvvəl A.Məshədovu «ən böyük beynəlxalq terrorçu» adıyla təqdim etdilər.

Bir müddətdən sonra yada düşdü ki, bin Laden hələ sağdır. Onun titulu əlindən almaq insafsızlıqdır. Cəld öz şərhlərində düzəliş etdilər və Aslan Məshədov «sıfır saylı» terrorçu kimi qiymətləndirildi.

Şota Rustaveli gürcüdür, yoxsa türk?

Türk elləri tarixin bütün dövrlərində ağır faciələrlə, amansız sınaqlarla üzləşiblər. Axısqa türklərinin sürgün həyatı isə türk tarixinin ən ağır səhifələrindəndir. Türk dünyasının ən qədim tayfalarından olan Axısqa türklərini həmişə qəsdən "Məshəti türkləri", "Adıgün türkləri", "Mesxet türkləri" adı altında tanımaq istəyənlər onların əsl adını unutmamaq və bununla da tarixdən silmək məqsədi güdüblər.

Xristianlar 160 ildən çoxdur ki, Axısqa türklərini tanıyan ediblər,

doğma torpaqlarından didərgin salıblar, amma nə dillərini, nə də türklüklərini məhv edə bilməyiblər. Çünki Axısqa türkləri möhtəşəm danılmaz bir tarixi, digər xalqlara örnək ola biləcək bir mədəniyyəti var. Elə bircə bütün ədəbiyyatlarda gürcü şairi kimi təqdim edilən Şota Rustavelini nümunə götürmək kifayətdir. Bəli, Şota Rustaveli milliyətcə gürcü yox, türkdür - Axısqa türkü. O, Şeyx Nizamidən sonra gələn ən böyük türk şairidir. Əsl adı Şövkət olan bu geniş zəkali insan gürcü çarçası Tamaranın həm vəziri, həm məsləhətçisi, həm xəzinədarı, həm də ən başlıcası sevdiyi, məhəbbət və ehtiram bəslədiyi bir şəxs olub. Tamara Şövkəti

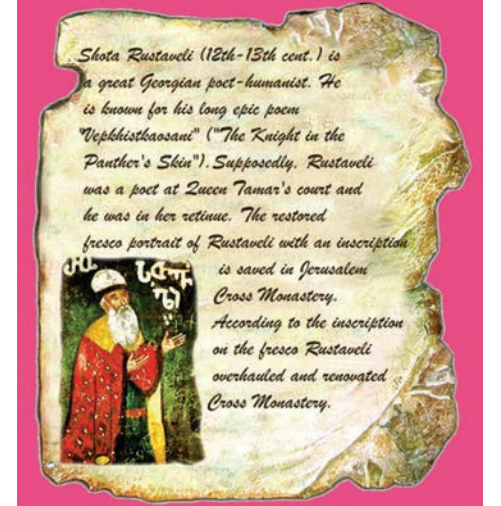
sarayə dəvət edən zaman adını da gürcüləşdirib "Şota" kimi çağırıblar. Özü də Axısqa-nın Aspinza rayonunun Rustav kəndində anadan olduğu üçün "Rustav+eli" ("eli" gürcülərdə məkan bildirən şəkilçidir) kimi tanınıb, yəni "Rustavdanam".

Bu gözəl şair bütün əsərlərini türkcə - ərəb dilində yazıb. Bircə "Pələng dərisi geymiş pəhləvan" əsərini Tamaranın xahişi ilə gürcüçə qələmə alıb. Hətta o özü əsərdə "gürcü dilini bilməsəydim, belə əsər yazıb bilməzdim" deyir. Buradan da çox sadə bir məntiq ortaya çıxır: mənşəcə gürcü olan müəllif heç zaman belə bir fikri qələmə almazdı. Yəni gürcü

olan bir şairin gürcü dilində - öz ana dilində əsər yazıb da, sonra belə bir fikri vurğulaması ən azından gülüncdür.

Şota Rustaveli türkdür və elə türk olduğu üçün də bütün əlyazmaları Stalinin əmri ilə yandırılıb - şairin türklüyünü danmaq üçün. Amma əvvəldən-axıra bu iş üçün canı-dildən tər tökənlər bilirlər ki, xalqın yaddaşını silmək dünyada ən çətin işdir. Şota Rustaveli türkdür və xalqın yaddaşında, eləcə də ədəbiyyatlarda elə beləcə də qalacaq - olduğu kimi - türk oğlu türk kimi!

Şər əməllərdən uzaqlaşın!

İnsan var olan-dan xeyirlə şərin mübarizəsi də başlayıb. Şər qüvvələr qalib gəlmək uğrunda hər şeyə əl atıblar. Təki qarşılarındakı maneələri dəf etsinlər. İblislə Şeytan daima şər qüvvələr timsalı hesab ediləblər. Ürəyindəki Şeytani qova bilməyən insanlar isə elə "Şeytan kimi adam" təsəvvürü yaradıblar. Belə şeytan xislətli insanlar İlahinin qoyduğu qanun-qaydalara heç zaman əməl etməyərək, daim qadağaları qırmaq və yox etmək naminə min cür üsullara müraciət ediblər. Allahın insanlara

dönə-dönə etdiyi tövsiyələrdən biri də cadu ilə bağlıdır. Cadu ilə ev yıxanları, sevnələri ayrılanları, hətta ölümə bais olanları uca Tanrı sevmir, onları bağışlamır və lənətləyir. Amma bəziləri bütün bunlardan xəbərsizmiş kimi ətək-ətək pullar töküüb gözləri götürmədiyi insanların həyatını zəhərləyir, onları hər barədə zəlil günə salmağa çalışırlar. Bu gün sizə cadu fitnə-fəsadından əziyyət çəkən bir neçə nəfəri təqdim edəcəyik.

Zemfira Rzayeva: 1981-ci ilin yayında ailə qurdum. Gəlin köçən günün sabahından həyat yoldaşımın anası və bacıları haqq-nahaq üstümə düşdülər. İlk övladımız dünyaya gələndə isə həyat yoldaşımın münasibətimizə tamamilə korlandı. Bir-birimizə baxanda elə bil ilan-qurbağa görürdük. Hər sözümlə, hərəkətimiz ortada böyük münafişlər yaradırdı. Anamgildə olanda bir gün yoldaşım gəldi ki, bəs otağın oboylarını

dəyişəndə evin qapısının üstündən klyonkaya bükülü balaca bir bıçaq, yeddi rəngli sap və ərəb əlifbası ilə yazılı kağız tapmışam. O tapdığı bu şeyləri anasına göstərmişdi. Anası da onları

murdarlamışdı. Elə bununla da ailəmizdə bütün tufanlar səngidi. Sonralar məlum oldu ki, bunu edən böyük qaynımın yoldaşı olub. Səbəb isə sadəcə gözügötürməzlik imiş. Yəni ailədə bizim mehriban münasibətimiz onu çox möhkəm qıcıqlandırmış. Amma heyflər olsun ki, o bu

əməllərindən əl çəkmedi. Elə bunun nəticəsində də bizim gözəl ailəmiz dağıldı. İndi uşaqlarımla yaşayıram. Onu da deyim ki, qaynım arvadı da xoşbəxt olmadı, başı olmazın əzablar çəkdi.

Kifayət Səlimova: Yoldaşım vəzifə sahibi idi. Varlı idik. Böyük qızımı istəyən çox idi. Amma qızım kasıb bir oğlanı sevirdi. Onların elçilərini yoldaşım tapança-tüfənglə qarşılayıb yola salırdı. Bir gün qızımın əzablarına tab gətirməyib, onun sevdiyi adamları qoşulub getməsinə şərait yaratdım. Yoldaşım qızın qaçmağını bilib dəli oldu, aləmi bir-birinə qatdı. Və heç zaman onunla barışmadı. Bütün nəslə də qızımın danışıb-görüşməyi qadağan etdi. Çox əzablar çəkdim. Qızımı görmək həsrətilə gecələr yatmadım. Nəhayət, çarə tapdım: mollaya gedib yoldaşıma dua yazdırdım ki, qızımın barışsın. Amma duanın müsbət təsiri olmadı. İllərlə ona cadu etdirdim, lakin heç bir təsir etmədi. Ancaq bu caduların nəticəsində yoldaşımın ayaq-

ları tutuldu, ağır xəstə yatdı, mənimlə danışmadı, hətta ona qulluq etməyə belə imkan vermədi, işdən də çıxarıldı. Qızım isə... gənc ikən əri öldü, iki uşaqla tək-tənha qaldı. Atası isə qızı ilə yenə barışmadı. Əməllərimin sonunda yaxşı heç nə əldə etmədim. Əksinə, böyük faciələrə səbəb oldum. Bəlkə hər şey öz axarı ilə getsəydi, bütün işlər istədiyim kimi olardı. Mən Allahın yazdığını pozmaq, dəyişdirmək istədim, amma öz həyatım pozuldu, qızımın həyatı yerlə yeksan oldu...

Belə, əziz oxucular, bunları sizlərə çatdırmaqda məqsədimiz xeyirxahlıq etməkdir. Bilin ki, ruhunu şeytana satanlar heç zaman rahat həyat tapmazlar. İstər kişi olsun, istər qadın, pis hissləri özünüzdən uzaqlaşdırın və yalnız gözəl şeylər haqqında düşünün. "Məni kimsə görmədi" deməyin. Sizi görən də var, eşidən də, hər bir əməlinizdən xəbərdar olan da.

Mərcei-təqlid ayətullahül-üzma şeyx Məhəmməd Fazil Lənkərani

120 AZƏRBAYCANLI İSLAM ALİMİ

Gənc alim Faiq Vəliyev aparıcı tədqiqatlar nəticəsində 120 məşhur azərbaycanlı islam aliminin həyat və fəaliyyətini öyrənmişdir. Maraqlı faktlardan biri də odur ki, mərhum Ayətullah Mirzə Əli İrəvani 20 il

ərzində üsul və fiqh dərsləri keçmiş, bu illər ərzində İmam Xomeyni, Əllamə Seyyid Məhəmməd Hüseyin Təbatəbai, Şeyx Müctəba Hatəmi Lənkərani, Seyyid Əli Əsgər Sadiq Xoyi, Seyyid Mürtoza Mərəşi Nəcəfi, Seyyid Məhəmməd Cavad Təbatəbai kimi 34 Ayətullah yetişdirmişdir. 13 irihəcmli mükəmməl elmi əsər yazmışdır.

Faiq bəy Məhəmməd

Müəllifin tədqiqat işində adı çəkilən alimlər Bakı kəndlərində, Lənkəranda, Nəcəfdə, Qumda, Kərbələdə və digər şəhərlərdə yaşayıb-yaratmış, təhsil almış, dərslər demiş və həyatdan köçmüşlər. Xoşbəxtlikdən həmin alimlərdən bu gün də fəaliyyət göstərənləri var.

Dahi islam alimi, rəbbani (yüksək dərəcədə elmi məlumatlı), fəqih (Allaha sadiq abid), Ayətullah Şeyx

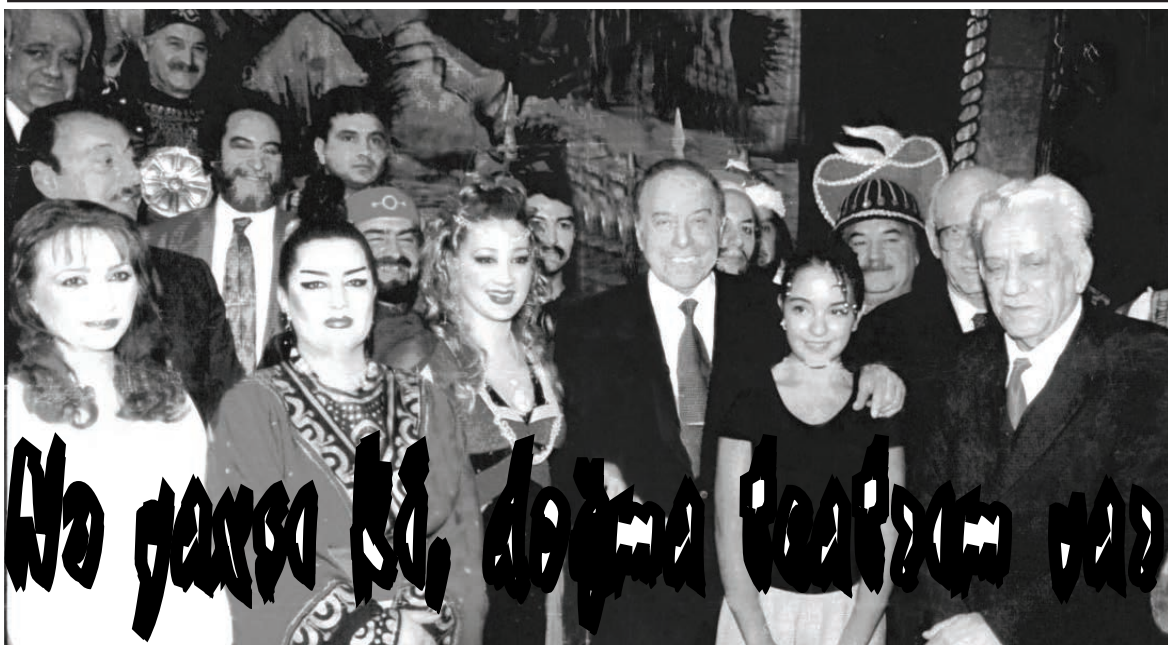
Fazil Lənkərani Qafqazın oğlu Hacı Şeyx Məhəmməd Fazil Lənkərani (1921-ci ildə Qum şəhərində doğulub) hazırda İran İslam Respublikasının 10 ən yüksək dərəcəli alimlərindən biri sayılır.

Səməvi kitab Qurani-şərifə görə, qadın-ana ən yüksək şərifə layiqdir. Qadın hüququ nə ailədə pozulmalıdır, nə də cəmiyyətdə. Qadınların əks cinsin üzərində, yəni cəmiyyətdə aparıcı qüvvə olan kişilərin üzərində tamamilə əsaslandırılmış haqqı var. Ana is-təsə, işə getməyə bilər. Evin xanımı işləyirsə, əməkhaqqını evə, təsərrüfata sərf etməyə bilər. Qadın cəmiyyətdə, hökumət və dövlət işlərində, seçkilər orqanlarında, elmlərə yiyələnməkdə kişilərlə eyni hüquqa malikdir və s.. Bununla belə, kişilərin və cəmiyyətin də qadınlar üzərində haqqı var. Qadın ismətli, abırlı, ərinə, ailəsinə.

müsləmançılığa sadiqlik göstərməlidir. Yüngül davranışı, açıq-saçıq geyimi, iffətsiz hərəkətləri ilə ətəfdakıların nəzərində şeytan donuna girməməlidir. Azərbaycan mühitində isə bəzi qadınlar anlamalıdır ki, demokratiya şəraiti, səhnə, televiziya, məclislər və digər nümayiş ocaqları bu dünyada müvəqqəti sınaq yerləridir. Bu yerlərdə gözə görünməyən həyat tərzləri quraşdırılıb. Bəs abır-həya, yüksək əxlaq, milli adət-ənənə, ismət nümayiş oluna biləcək halda, bunun əksini etmək kimin marağındadır, görəsən? Geyim gələndə isə... Geyim kişilərin

zövqünü və imkanını, qadınların isə zövqünü, imkanını və əxlaqını nümayiş etdirir. Çalışın əxlaqınızı nümayiş etdirin.

Bəzən ailə və sənət, aktrisa və ailə anlamını bilməzə-görməzə əlçatmaz, mümkünsüz hesab edir və bunu "İncəsənət qurban tələb edir" fikr ilə əsaslandırmağa çalışırlar. Amma hər bir dövrdə sevdiyi sənəti, peşəsi ilə yanaşı kiçik dövlət saydığımız ailənin - həyat yoldaşının, övladlarının qayğısını çəkən, o ailənin mövcudluğunu qoruyub-saxlamaq naminə bütün cəvvanlıq kaprizlərini kənara atıb "mənim ailəm mənim qalamdır" prinsipi ilə yaşayan istərli müğənni, istərsə də aktrisalarımız azmı olub? Bugünkü müsahibim məhz ailəsinə və sənətinə möhkəm tellərlə bağlı olan Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının əməkdar artisti Mətanət xanım Atakişiyevadır.

- Aktrisa olmaq arzunuzu valideynləriniz necə qarşılıdı? Bu arzunuz onlar üçün nə dərəcədə gözlənilən oldu?

- Bilirsiniz, bəlkə də mənə elə gəlir, bizim dövrün gəncləri sənəti daha ciddi qəbul edirdilər. Çoxlu mütləbi edir, pyeslər oxuyur, şerlər əzbərləyirdik. Eyni həvəslə də məktəb tədbirlərində çıxış edir, bəzən şerlər söyləyir, hərdən aparıcılıq edir, tədbir boyu həyəcan hissi ilə yanaşı, adını bilmədiyim bir hiss daxilən məni müşayiət edirdi. Yəqin ki, bu hiss, sənətə məhəbbət, vurğunluğun ilk cüvətiləri idi. O vaxtın demək olar ki, bütün tetar tamaşalarına baxar, evə gəlib aktyorların kostyumlarına oxşayan ya paltar geyinib yadımda qalan sözlərdən monoloqlar qurur, ya da hər hansı bir şerin aktrisalar kimi ifasına çalışırdım. Beləliklə, 1979-cu ildə orta məktəbi bitirib, instituta hazırlaşdım. Arzum aktrisa olmaq idi. Valideynlərim məni gələcəkdə hə-

kim kimi görmək istəyirdilər. Onlar bacımı mənə qoşub sənədlərimi Tibb İnstitutuna təqdim etmək üçün yola saldılar. Yol boyu arzumun əksinə getdiyimi özümə bağışlamır, haldan-hala düşürdüm. Yarıyolda bacım gördü ki, tamam başqa istiqamətə gedirəm. Beləcə, sənədlərimi M.Əliyev adına İncəsənət İnstitutuna təqdim edib evə qayıtdıq. Riskli hərəkətimin "elanı" bacımın öhdəsinə düşdü. İnsafən, bu hərəkətim çox hay-küylə qarşılandı. Valideynlərim, "onsuz da kəsiləcək", - deyərək özlərinə təsəlli verdilər. Beləcə, imtahanları uğurla başa vurub İncəsənət İnstitutuna qəbul olundum.

- İnstitut illərini necə xatırlayırsınız? Sizcə, peşəkar aktyor olmaq üçün təkcə həvəs başlıca amil sayıla bilərmi?

- Əlbəttə, əsl sənətlə məşğul olmaq üçün həvəs heç də hər şey demək deyil. Əsl sənət üç kök, üç əsas üzərində inkişaf etməlidir: bunlardan biri, bəlkə də birincisi istedaddır. Həvəs və zəhmət isə insanın özündən asılıdır. Yəni zəhmətə qatlaşıb istedadını daha da cilalaya bilərsən və ya tam əksinə, tənbellik edib olan istedadını korşalda bilərsən.

O ki qaldı institut illərinə, o illəri, sənət müəllimlərimi çox böyük minnətdarlıq hissi ilə xatırlayıram. Bayaq dediyiniz həvəs və istedad amilini ixtisas müəllimlərimiz elə düzgün istiqamətləndirirdilər ki, nəticədə tələbələrə ifasında gözəl bir tamaşa ərsəyə gəlirdi.

Kursumuzun rəhbəri Zəminə xanım Hacıyeva idi. Onun öz kursu ilə hazırladığı tamaşaları bütün institut səbirsizliklə gözləyirdi. 4-cü kursda İ.İsrafilov "Tədris teatrı"nda Nizami Hikmətin "Məhəbbət əfsanəsi" əsərini tamaşaya hazırlayırdı. Mənə Məhmənəbanu obrazı tapşırıldı. Məşqlərə başladıq.

Pis alınmadıdan sonra İlyas Əfəndiyevin "Məhv olmuş gündəliklər" əsərində Anjel rolunu mənə həvalə etdilər. Tamaşa təhvil verildi. Zəminə xanım məni yanına çağırıb dedi: "Mətanət, rolun Əsrəf müəllimin xoşuna gəlib, o səni «Azdrama»ya aparmaq istəyir". İnstitutu qırmızı diplomla bitirib təyinatla həmin teatra gəldim. O gündən bu günə qədər orada çalışıram. 22 il keçib.

- Sizə təqdim olunan rolda ən çox özünüüzə uyğun olan keyfiyyətləri axtarırsınız və ya əksinə, Stanislavskinin təbircə desək, "başqalaşmaq" prinsipini daha üstün tutursunuz?

- Həmişə müxtəlif səpgili rollar oynamağa çalışmışam. Təki rolda xarakter, aktyorların dili ilə desək, "yaradıcı material" olsun. Səhnədə mütləq gözəl görünməyə çalışmışam. Əgər tamaşada qarı, qozbel, nə bilim şikəst rolu mənə həvalə olunubsa, mən o rolu böyük məmnuniyyətlə oynayıram.

- Sənət yolunuza yaşıl işıq yandıran ilk rolunuzu xatırlayırsınız? Ümumiyyətlə, yaratdığınız hansı rol sizə daha yaxın, daha sevimlidir?

- Tetara yenidən gəldiyim illərdə mərhum aktyorunuz M.Dadaşov S.Rəhmanın "Nişanlı qız" tamaşasında mənə Qəmər rolunu həvalə etdi. Bu rol mənə uğur gətirdi. Məhz bu roldan sonra bir çox tamaşalarda - İ.Əfəndiyevin "Şeyx Xiyabani" tamaşasında Səhər, Hidayətin "Bu dünyanın adamları"nda Səkinə, S.Vurğunun "Vaqif"ində Gülnar, B.Vahabzadənin "Özümüzdə kəşən qılınc"ında Mələk və Selcan, F.Qocanın "Hərənin öz pəyi"nda müğənni qadın, "Məlikməmmədinin nağılı"nda Gülcin, H.Həsənovun "Brüsseldən gələn məktublar"ında Tubu xanım, Elçinin "Qatil"ində Xanım Həsənzadə və s. onlarla rol oynamışam. "Qatil" tamaşasından sonra yazıçı Elçin səhnə arxasına keçib hamını təbrik etdi, sonra üzünü mənə tutub dedi: "Mətanət xanımı

"Tədris teatrı"nda hazırlanan "Poçt şöbəsində xəyal" əsərinin tamaşasından tanıyıram. O vaxt onun yaratdığı Ədilə obrazına heyran qalmışdım". Qərribə idi. O vaxtdan 20 ildən artıq vaxt keçirdi. Elçin müəllim oyunumu unutmamışdı. Unuda bilmədiyim rola gəldikdə, bu, mərhum rejissorumuz H.Əblucun quruluş verdiyi Tiqeyrdonun "Məhəbbət və azadlıq" əsərindəki Kleya roludur.

- Tamaşaçılar sizi televiziya tamaşalarından, kinofilmlərdən gözəl tanıyırlar. Bəs indi necə, televiziya və ya kino rejissorlarından yeni təkliflər alırsınız?

- Teatra yenidən gəldiyim illərdə rejissor Lütfi Məmmədbəyov televiziya Ə.Hacızadənin "İnanmırsansa" tamaşasını hazırlayırdı. Həmin tamaşada Arzu adlı baş rolunu oynadım. Tamaşa efrə gedəndən sonra məni kinostudiyadan rejissor E.Qulyev çəkəcəyi "Gümüşgöl əfsanəsi" filminin sınaq çəkilişlərinə dəvət etdilər. Tərslikdən fotosəkillərim heç də yaxşı alınmamışdı. Eldar müəllim dedi: "Şəkillər xoşuna gəlir?". Cavab verdim ki, "xeyr". O da əvəzində gülümsəyib, "səni çəkəcəyəm" söyləyərək mənə ürək-dirək verdi. Həqiqətən, mən həmin filmə təsdiq olundum və çəkildim. Son vaxtlar televiziya və kino-rejissorlarından yeni təklif almamışam. Nə yaxşı ki, doğma teatrımız var. Aktyorları tək maddi deyil, mənəvi cəhətdən də saxlayan, qoruyan teatrdır. Əgər aktyorun rolu yoxdursa, tədricən formadan çıxır, daxilən əziyyət çəkir.

- Səhnədə təsədüfən baş verən xoşagəlməz hadisələrə münasibətiniz necədir? Heç belə hallarla üzləşmişinizmi?

- Teatr canlı orqanizmi xatırladır. Əgər səhnənin pərdələri açılıbsa, sən tamaşaçı ilə üz-üzə qalanda anlaşılmazlıq baş veribsə, o zaman aktyor həmin vəziyyətdən çıxış yolu tapmalı, tamaşaçıya heç nə hiss etdirməməlidir. Belə vəziyyətə bir-iki dəfə mən də düşmüşəm. "Özümüzdə kəşən qılınc" əsərində Mələk obrazını oynayırdım. Tamaşada Mələklə Şeytanın döyüş səhnəsi var. Mələyə xas olan ağ şifondan xüsusi libas tikilmişdi. Şeytanla döyüşə başlayan kimi belimdən nəyinsə qırıldığını hiss etdim, tez bir əlimlə öynimdəki yubkanı saxladım, o biri əlimlə Şeytanla əlbəyaxa döyüş-döyüşə arxaya addımlayıb səhnədən çıxdım. Baş verən «qəza»ni heç tərəfmüqabilim Əjdər Həmidov da hiss etmədi.

- Ümummilli liderimiz, mərhum prezidentimiz Heydər Əliyev sizin teatrın bir çox tamaşalarında seyrci kimi iştirak edib. O günləri necə xatırlayırsınız?

- Aktyor, rejissor sənəti çətin peşədir. Lakin aktyor hiss edəndə

ki, onun zəhmətinə, əməyinə qiymət verən var, bu əziyyət yerdə qalmır, o zaman tamaşaya qədərki ağır məşq prosesinin gərginliyi sanki ikinci plana keçir. Aktyor üçün tamaşanın təhvilə toya, bayrama çevrilir. Mərhum prezidentimiz teatrın əksər tamaşalarına tamaşa edib. Tamaşadan sonra isə adəti üzrə səhnə arxasına keçib hamını təbrik edir, tamaşa barədə öz rəyini bildirirdi. O, aktyorlarla görüşündə belə bir ifadə işlətməmişdi: «Mən bu vaxta qədər elə bilirdim neft daşlarında işləyənlərin işi, peşəsi ən ağır işdir. Amma bu gün şahid oldum ki, siz aktyorların işi daha çətin, daha gərgindir». Mərhum prezidentimiz zəhmətimizi yüksək qiymətləndirirdi, aktyorlara fəxri adlar verildi, bəziləri xüsusi prezident təqaüdünə layiq görüldü. Heydər Əliyev kimi bir dühmanın fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti fəxri adına layiq görüldüyümə görə xüsusi qürur hissi keçirirəm. Onun əziz xatirəsi biz aktyorların qəlbində hər zaman yaşayacaq.

- Xarici səfərləriniz, iştirakcısı olduğunuz festivallar haqqında təəssüratlarınızı oxucularımızla bölüşə bilərsinizmi?

- Azərbaycanımızın xarici ölkələrdə nüfuz dairəsinin genişləndiyi bir çağda teatr da vaxtaşırı xarici səfərlərdə,

qastrollarda uğurlu tamaşalarla çıxış edir. Kollektivimiz müxtəlif teatr festivallarında çıxış edib, mükafatlar, ödüllər qazanıb.

- Siz həm də qayğıkeş anasınız. Övladlarınızın bu sənətə marağı varmı?

- Ailə həyatda ən müqəddəs varlıqdır. İşimdə olduğu kimi ailəmə qarşı da məsuliyyətli olmağa çalışmışam. Gözəl ailəm var, iki oğul anasıyam. Övladların teatr sənətini sevirlər. Amma peşə seçimini onların öz ixtiyarına buraxmışam.

Sənətçilərə daim diqqət yetirdiyinizə, sənətimizi, yaradıcılığımızı geniş oxucu kütləsinə daha yaxından tanıtdığımıza görə minnətdarlığımı bildirirəm.

Gəlin biz də öz növbəmizdə bütün sənətçilərə uğurlar arzulayaq.

Xanım Novruzqızı

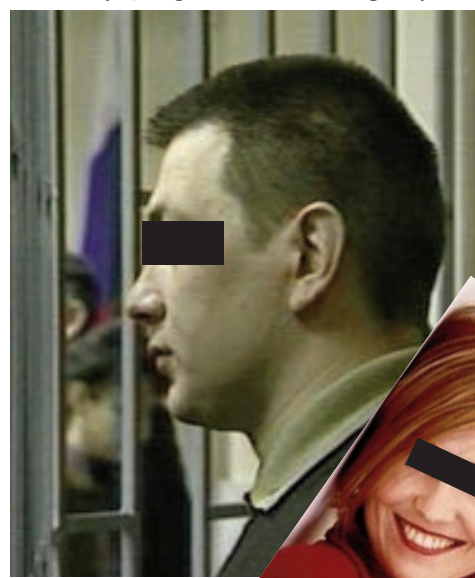

NAMUSSUZLUĞU QANLA YUYAN OĞLAN

Ərini Qarabağ döyüşləri-nə yola salan Siyözən rayon sakini Rübabə adlı qadın dörd azyaşlı uşağını bir otağa yığaraq, özü qonşu otaqda ki-şi qonaqlarıyla "məşğul olur-muş". İllər ötür. Bu azyaşlılar böyüdükcə ataları torpaq uğrunda döyüşdə olarkən analarının həmin kişiləri evə hansı məqsədlə gətirdiyini və hansı əməllərdən çıxdığı-nı anlamağa başlayırlar. Artıq on səkkiz yaşına çatmış Ras-imdə isə anasından qisas al-maq hissi xüsusilə güclü olur. Günlərin bir günü anasının yaşadığı mənzilə gələrək qa-dına on altı bıçaq zərbəsi vur-maqla onun həyatına son qoyur. Bir neçə saatdan sonra isə özü könüllü şəkildə Ray-on Polis Şöbəsinə gedərək anasını əxlaqsızlıq etdiyinə görə qətlə yetirdiyini etiraf edir və həbsə olunur.

Rasim Abbasov həm ibti-dai, həm də məhkəmə istin-taqlı zamanı ifadələrində gös-tərmiş ki, atası Fətulla Abba-sov 90-cı illərin əvvəlində torpaqları düşməndən xilas etmək üçün Goranboya yolla-nıb və orada könüllü ba-talyonlardan birinin tərkibin-də düşməne qarşı döyüşüb.

Ərinin cəbhədə olmasından istifadə edən Rübabə isə əxlaqsızlıqla məşğul olmağa başlayıb. Belə ki, onun azyaşlı uşaqlarla birlikdə yaşadığı mənzildə hər gün yeni

uzun müddət Urmiya şə-hərində yaşamağa başlayıb. Birgə nikahdan iki qız uşağı olub. Gənc ailənin münasibətləri normal olsa da, Nərmin 2002 -ci ildə ona xəbər ver-mədən anası ilə İrandan Bakıya qayıdıb. O, telefonla əlaqə saxlayarkən ərinə artıq İranda yaşaya bilmədiyini deyərək, ona da Bakıya gəlməsini təklif edib. Bir neçə ay-dan sonra Məcid Lək Bakıya gəlib. Bura-da daimi yaşamaq üçün ev almaq fikrinə düşən əcnəbi yenidən İrana qayıdaraq 20 min dollar götürüb. Nərminin təklifi ilə 14 min 500 dollara onun adına ev alıb. Nərminlə birgə yaşa-dığı müddətdə aralarında mübahisələri ol-duğu üçün 2003-cü ilin yay aylarında həy-at yoldaşı ilə dalaşan Məcid uşaqları ilə İrana dönüb. Bir neçə aydan sonra isə Nərmin ona zəng edərək səhvini boynuna

uşaqlar atalarının yanında qalmaq istədiklə-rini söyləyiblər və həmin vaxtdan ataları-yla birlikdə yaşamağa başlayıblar. Yalnız azyaşlı Humay anası ilə qalıb. Artıq dağıl-mış ailənin ortancıl üzvü olan Rasim ana-sından ayrı yaşasa da, qadının pozğunluğu ilə bağlı köhnə səhnələr və hazırda da hə-min əməlləri davam etdirməsi barədə göz-ən söz-söhbətlər onu rahat buraxmayıb. Çünki anasının bu hərəkətləri Rasimi həmyaşdılarının arasında başaşağı, diliqısa edibmiş. Nəhayət, Rasim bütün bu biabırçı-lıqlara son qoymaq qərarına gəlib və bıçaq götürərək anasının yaşadığı mənzilə yollanıb. Ev sahibəsi qapını açıb onu mənzilə buraxan kimi Ras-im anasının üstünə hücum çəkib. On altı bıçaq zərbəsi vurandan sonra hələ də qan gölməçə-sində çapalayan qadını təpikləyə-rək həyatına son qoyub. Mənzili tər-k edərək rayon dəmiryol vağzalına gəlib. Səhərə qədər orada xeyli götür-qoy etdikdən sonra Rayon Polis Şöbəsinə gedərək anasını əxla-q-sızlıq etdiyinə görə öldürdüyünü könüllü şəkildə etiraf edib.

Məhkəmədə şahid qismində dindi-rilən Rasimin atası Fətulla Abbasov söy-ləyib ki, Rübabənin ona xəyanət etdiyini hələ 90-cı ildən - cəbhəyə getdiyi ilk vax-

tlardan hiss edibmiş. Ancaq arvadı ilə heç vaxt bu mövzuda danışmayıb. 1994-cü ildə cəbhədən qayıdanda özü ilə gətirdiyi və qanunsuz saxladığı partladıcı maddəyə görə həbs edilərək üç il müddətinə cəzalandırılıb. Həbsdən qayıdandan sonra Rübabənin ona qarşı saymazlıq nümayiş etdirməsi, tez-tez evə gecədən xeyli keçmiş gəlməsi və harda olmasa barədə hesabat istənilərkən "kefdən gəlirəm" deməsi Fətullanı əsəbiləşdirib. Bu səbəbdən də növbəti dəfə "kefdən" qayıdan arvad əri tərəfindən möhkəm döyülüb. Nəticədə Fətulla həbsxanaya, Rübabə isə kefini davam etdirməyə gedib. Fətulla həbsxanadan çıxandan sonra Rübabədən boşanıb. Uşaqların üçü atanın, biri isə ananın himayəsində qalıb. Fətulla Abbasovun sözlərinə görə, o, hələ cəza çəkərkən Rübabə uşaqları kalonun qapısına ataraq, nəzarətçilərə "ataları harda, uşaqlar da orda" deyərək çıxıb gedib. Bu hadisədən sonra uşaqlar müvəqqəti olaraq nənə himayəsində yaşayıblar. Fətulla həbsdən çıxandan sonra isə qanuni şəkildə uşaqlar onun himayəsinə verilib.

Məhkəmədə dindirilən digər şahidlər də Rübabənin əxlaqsızlıqla məşğul olduğunu təsdiqləyiblər və namussuzluğu qanla yumuş Rasimin hərəkətinə bir növ bəraət qazandırdılar.

Bu yaxınlarda isə Rasimin hərəkətinə məhkəmə də öz qanuni qiymətini verib. Anasını qətlə yetirən müttəhim 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bakı şəhərində həyat yoldaşını və qayınanasını qətlə yetirən İran vətəndaşı Məcid Lək Həsənəli oğlunun işlə bağlı həm ibtidai, həm də məhkəmə istintaqlı başa çatdırılıb. Proses Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Məhkəmədə hakim Rasim Sadıqovun sədrliyi ilə keçirilib.

Məhkəmə araşdırması zamanı məlum olub ki, 26 fevral 2004-cü ildə baş vermiş mübahisəyə səbəb Çernyayevski küçəsi, 17 saylı evin 29-cu mənzilini öz şəxsi vəsaiti hesabına alan Məcid Ləkin sonradan evini geri ala bil-məməsidir. Belə ki, həyat yoldaşı Nər-min Məmmədova və qayınanası Zibaxa-nım Məmmədova evi boşaltmaq əvəzinə, onun evdən çıxıb getməsinə tələb ediblər. Bundan başqa, Məcid arvadının əx-laqsızlıqla məşğul olmasından şübhələndiyi üçün aralarında mübahisə baş verib. Bu zaman iran vətəndaşı xüsusi aman-sızlıq nümayiş etdirərək beş yaşlı qızı Nəginin gözləri önündə Nərmini əvvəlcə döyüb, sonra isə mətbəxə sürüyərək işgəncə verməklə otuz bir bıçaq zərbəsi vurub. Qızı ilə kürekəni ayırmağa gə-lən Zibaxanım Məmmədova Məcid Lək tərəfindən bıçaq zərbələrinə tuş gəlib. M.Nağıyev adına TTYX-na aparılan yara-lılardan Nərmin Məmmədova həmin gün, anası Zibaxanım Məmmədova isə ertəsi gün həlak olub.

Məhkəmədə dindirilən Məcid Lək özünü qismən təqsirli bilib. O deyib ki, İran İslam Respublikasının Urmiya şəhərində anadan olub. Atasıyla şərikli yük maşını alaraq yük daşımaqla məşğul olan Məcid 1992-ci ildə Azərbaycana gəlib. Burada Nərmin və onun anası Zibaxanım-la tanış olub. Bir müddət sonra Zibaxanım deyib ki, ondan xoşu gəlir, istəsə qızı Nərmini ona verər. Nərmin də razılıq verən-

dən sonra ailə qurublar. Nərmin İran İslam Respublikasının vətəndaşlığı-nı qəbul edərək anasıyla

aldığını bildirib və birgə yaşamaq üçün yenidən Bakıya dövət edərək evdə təmir işləri görmək üçün pul gətirməsini xahiş edib. O da ailəsinin dağılmaması üçün razılaşaraq, 2003-cü ilin dekabr ayında üç min dollar götürüb beş yaşlı qızı Nəginlə Bakıya gəlib. Bura-

da gətirdiyi pulla evi təmir etdiriblər. Ötən ilin fevral ayının əvvəllərindən başlayaraq təmir işlərinin başa çatmaq üzrə olduğunu gören Nərmin pulunun qurtarmasını hiss edərək ərinə evdən çıxıb getməsinə tələb edib. Məcid Lək isə ona deyib ki, ev alıb, təmir etdirib, İrana qayıtmağa pulu yoxdur. O, arvadından onu bu vəziyyətdə çölə

atmamasını xahiş etsə də, Nərmin ona qulaq asmayıb. "Hara gedib-gəldiyini mənə demirdi. Telefonla kimlərlə danışdı. Onun kiminlə gizli münasibət saxlamasından şübhələndim. Elə buna görə də aramızda mübahisə olurdu". Məcid Lək daha sonra qeyd edib ki, hadisə baş verən gün səhər yeməyi yeyərkən Nərmin ona müstəqil yaşamaq istədiyini bildirdi. Sonra isə anasına Məcid Ləki də götürüb İrana getməyi məsləhət görüb. Lakin Zibaxanım qızına İrana getmək üçün pul lazım olduğunu söyləyib. İran vətəndaşı onlara, "evi təmir etdirməkdənsə, həmin pulla İrana getmək daha yaxşı olardı", - deyib. Bu sözlər Nərmini hövsələdən çıxarıb. O, ərinin

üstünə qışıraraq təhqir edib və onu öldürəcəyi ilə hədələyib. Məcid Lək Nərmini sakitləşdirməyə çalışsa da, qadın ondan səsini kəsməyi tələb edib. Bunu gören iranlı həyatdan bezdiyini deyərək bıçağı Nərminə tərəf uzadıb və onu öldürməyi təklif edib. Nərmin bıçağı alaraq onun boğazına dirəyib. Lakin sonradan bıçağı kənara ataraq ərinə

evdən çıxıb getməyi, ona belə kişi lazım olmadığını deyib. Mənzildə təmir işləri aparən ustalar ər-arvad arasında mübahisə yarandığını görüb iranlı

sakitləşdirmək üçün bayıra çıxarıblar. Lakin bir qədər sonra Məcid Lək yenidən mənzilə qayıdıb. Bu zaman Nərmin ondan evdən çıxıb getməsinə bir daha tələb edərək vurmağa başlayıb. Nərmin bıçaqla onun ayağından vurarkən Məcid bıçağı onun əlindən alaraq Nərminə zərbə endirib. Müttəhim ifadəsində qayınanasını necə vurmasını xatırlamadığını deyib.

Bütün bu hallar məhkəmə tərəfindən araşdırıldıqdan sonra Məcid Lək 15 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

13-20 mart, 2005-ci il (10/14)

Qalam qılınçdan itidir

TV - P R O Q R A M

Xamsa

7-10

Yazqabağı çərşənbələrin üçüncüsü torpağa həsr olunur. Dünyamızın yaranmasının mühüm amillərindən biri kimi götürülən torpaq sudan sonra ikinci maddi başlanğıcdır. Əski təsəvvürlərdə qadın cildində təsəvvürə gətirilir. Dildən düşməyən "Ana torpaq, ana Vətən" ifadələri buradan doğmuşdur. Onu da qeyd edək ki, əski görüşlərdə bir-birinin əksini təşkil edən bütün

yaradılanların hərəkətə gətirilməsinə, canlandırılmasına təkan verən sonuncu ünsürə ehtiyac duyulur. Mifoloji sistemlərdə torpağın meydana gəlməsi ilə qarmaqarışq kaos parçalanır, yuxarı və aşağı aləmlər yaranır, ata göyün (qədim türklərdə Göy tanrı) ana torpaqla (yunanlarda Heya, romahlarda Uran,

nikaha bənzər-ludur. Doğrudur, bəzən əksinə göstərilir. Məsələn, misirlilərə görə, Nut - göy anadır, Heb - yer isə atadır. Lakin hər iki halda müqəddəs nikahla kainatda həyat başlanır. Torpağın mənşəyi, yaranması ilə bağlı formalaşan təsəvvürlər də ziddiyyətlidir: ən primitiv inanclara görə, guya torpaq Yerlik, Ehe-Burhan kimi tanrılar tərəfindən dünya okeanından tutulur. Göyün yerdən ayrılmasına isə səbəb Şu (misir mənşəli külək allahıdır, övladları Nut-göyü

TORPAQDAN PAY OLMAZ!..

ünsürlər kişi və qadınla müqayisədə verilir. Məsələn, maye, soyuq, gecə, qaranlaq qadımdır, əksinə, bərk maddə, isti, gündüz və işıq kişidir.

Torpağın meydana gəlməsi ilə Yer kürəsinin formalaşması başa çatır və təbiətdəki başqa maddi varlıqların (çayın, dağın, meşənin, çölün, heyvanın, insanın və s.) düzəldilməsinə zəmin yaranır. Əksər mifoloji sistemlərdə dünyada olan bütün mövcudatın maddi, əşyavi tərəfi öz mayasını

torpaqdan götürür. Lakin başlanğıcda Allah hər şeyi hərəkətsiz halda meydana gətirmiş və ruhla, sonuncu

mənəvi ünsürlə canlandırmışdır. Deməli, torpaq odun köməyi ilə sudan ayrılıb üzə çıxandan sonra,

türklərdə Etugen, yaxud Umay/Humay, atəşpərəstlərdə Armayt, yaxud

Ahuramazda) müqəddəs nikahı baş tutur, bütün doğuşlar, törəmələr bu

Heb-Yerlə daim dalaşdığı üçün ayırır, o, dizini yerə qoymuş insan kimi təsvir edilir, bir əlini yuxarı qaldıraraq Nut-göyü başının üstündə tutur) və Enlildir ("İil" şumerlə külək deməkdir, Enlilin dünyaya gəlməsi atası Yerin anası Ki - Göydən həmişəlik ayrılmasına səbəb olur).

Azərbaycan miflərində məsələyə ictimai don geydirilir. Belə ki, Göyün Yerdən aralanması səbəbi insanların şərə meyl etmələri ilə bağlıdır.

Nizamidə də bu inancın eyni şəkildə izahına rast gəlirik:

"Ey uca göyü qaldıran,
...Səcdədən boyun qaçırmış
o nəhlin isə
Qapısı qfil üstündən bağlandı".

Şairə görə, Allah övvəl göy qatlarını, sonra isə sudan yeri yaradır, insanları orada

yerləşdirir və yağış damcıları ilə torpağı cana, bərəkətə gətirir. Maraqlıdır ki, xalqdan toplanan miflərdə olduğu kimi, Nizamidə də suyun günəş istisi ilə qurudulub bərk maddəyə, isti məhlulun soyudulub torpağa çevrilməsinə işarə olunur:

"Munis-namə"də isə yazılır ki, Allahın yerdə yaratdığı varlıqlar dörd qrupda cəmləşir:

birincisi insanlardır ki, insan başlı, **ikincisi** yırtıcı, vəhşi heyvanlardır ki, şir başlı,

üçüncüsü ev və yük daşıyan heyvanlardır ki, inək başlı,

dördüncüsü isə yerdə qalan heyvanlar, quşlar və başqa zəif məxluqlardır ki, qırğı başlı dörd nəhəng mələyin himayəsi ilə təbii fəlakətlərdən, istilərdən, sərt şaxtalar-dan, lənətlərdən, əzab-əziyyətlərdən mühafizə olunurlar.

Azərbaycanlıların xalq mərasim nəğmələrindən məlum olur ki, qış giren kimi günəşin naxələf övladı bulud köməkçiləri şaxtanın və çovğunun yardımı ilə torpağı yuxuya verib əsir alır. "Saçlı qız"ı (günəşin şəfəqlərini) təndirdə gizlədir. Yalnız ilaxır çərşənbədə torpaq ayılır və Günəşin uzun səyahətdən qayıtmasını gören şaxta

TORPAQ ÇƏRŞƏNBƏSİ

TORPAQ ÇƏRŞƏNBƏSİ MƏRASİMİ

Torpaq çərşənbəsi mərasiminə dan söküləndə başlayırdılar. Uşaq- böyüklü hamı bağlara, əkin sahələrinə yollanırdı. Ağacların diblərini belləyirdilər. Torpaq çərşənbəsi günü yeri murdarlamaq, ağacları qırmaq, suya, oda və torpağa tüpürmək günah sayılırdı. İmkansızlara əl tutmamaq, yardım gözləyəni sevimlənməmək torpaq ruhunu narazı salmaq demək idi. Həmin gün qan tökülməsi elin il boyu bələlər çəkməsi demək idi. Adamlar küçə-meydanları, həyətləri zir-zibildən təmizləyirdilər. Ağacları budayırdılar. Quru otu bir yerə yığırdılar. Qaş qaralanadək toplanan çör-çöpü, çirpini meydanlarda qalayırdılar. Bundan sonra başlanan şənlik səhərədək davam edirdi. Ulu babalarımızın ən qədim əmək peşələrindən biri qoyunçuluq olduğu üçün saya tamaşaları da torpaq çərşənbəsinin atributlarından birinə çevrilmişdir. Süfrələr şirniyyatlarla və ağartıdan hazırlanan yeməklərlə bəzədilirdi. Torpaq çərşənbəsində heyvan kəsilməzdi.

GÖY YERDƏN NƏ SƏBƏBƏ AYRILDI?

"Əzəli yer üzündə heş nə yoxuydu. Elə vaxd öz-özünə cəlif keçirmiş. Sonra heyvanlar, cücülər otdar, ağaşdar yarandı. Lap axırda Allah adamları yaratdı. Bullar yer

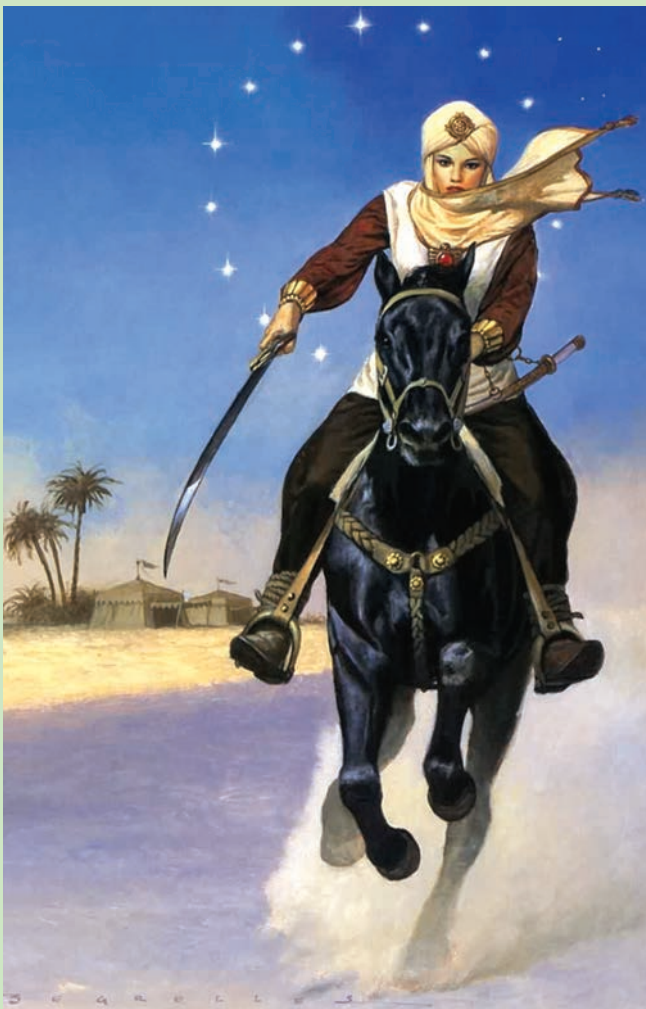
İSTANBUL REKLAM MARKET

YENİ RƏQƏMLİ SOLVENT ÇAP MAKİNASI

NEW

MEDİYA REKLAM BİLBORDLAR (müxtəlif ölçüdə)
LAYTBOKSLAR (müxtəlif ölçüdə)
SƏRGİ STENDLƏRİ
DİZAYN İŞLƏRİ
STİKERLƏR
POLİQRAFİYA İŞLƏRİ
REKLAM MALLARI
PROMASİON GEYİMLƏRİ
PROMASİON

Ünvan: Xaqani 63. Tel/Faks (99412) 493 49 54, email: kayakarsli@yahoo.com

"vətən-qürbət" motivli atalar sözü və məsəllərdə əks etdirməklə öz dolğun xarakterini yaratmışdır. Müdrik kəzlərdən aydın görünür ki, vətən hər bir Azərbaycan türkü üçün iman yeridir. O, qərib ölkəyə düşəndə doğma yurdundan ötrü təklidə göz yaşı axıdır. Gözsüz yaşayır, amma vətənsiz yaşaya bilmir. Qürbətdə keçən ömrünü ömür saymır. Ona görə ki, vətənin bir qışı qürbətə yüz baharından yaxşıdır. Qəflətən kimsə vüranda türkün "Vay vətən!" deməsi təsadüfi deyil. Bu da bir həqiqətdir ki, qürbətə görməyən vətənin qədrini bilməz...

Beləcə, ana yurdu böyük məhəbbətlə sevən ulu babalarımız heç vaxt öz gəsinin torpağına göz dikməmişlər, çünki qürbət yerdən vətən olmaz!

Əsrlər boyu elin igid oğulları doğma yurdu amansız düşmən

ilə döyüşə girir. Bu təsəvvürün mərasimləşmiş forması "Kosa-Keçi" qarşılaşmasına həsr olunan oyun-tamaşalarda bu günümüzədək yaşadılmışdır.

Bir cəhət maraqlıdır ki, torpaq çərşənbəsində qalanan tonqalları uzun müddət sönməyə qoymurdular. "Öd sönsə, ocaq da sönsə"-deyirlər. Eləcə də Günəşin rəmzi olan alov qışın ən qəddar düşməni sayılırdı.

OBA SAHİBSİZ QALANDA DONUZ TƏPƏYƏ ÇIXAR

Torpağa bağlılıq Azərbaycan xalqının xarakterini müəyyənləşdirən amillərdən biridir.

Xalqımız duyğu və düşüncələrini

basqınlarından qorumaq üçün sinələrini sipərə döndərmiş, lazım gələndə canlarından belə keçmişlər. Ocağımızı söndürməyə can atanlar öz ölkələrinədək qovulmuş, özlərinin ocağı dağıdılmışdır. Atalarımız deyirdilər ki, vətənə gəldim, imana gəldim. Gözsüz yaşamaq olar, vətənsiz yox. Qürbət yerdən vətən olmaz! Qürbətdə keçən ömür, ömür sayılmaz.

Vətəni vətən eləyən xalqdır, orada yaşayan insanlardır. Etsiz obanın, yurdun nə qiyməti var?! Əlbir olub dağ dağ üstə qoymaq mümkündür. Atalar sözü və məsəllərdə el gücünün tükənməzliyinin sirri onun birliyi ilə izah edilir: birlik harda, dirilik orda! El gücü, sel gücü! El yandıran şamı söndürmək olmaz. El keçən körpüdən sən də keç!

TORPAQLA ƏLLƏŞƏN XOŞBƏXT OLAR

Bir xalq söyləməsində deyilir ki, əldən-ayaqdan düşmüş qoca bağban övladlarının fərsizliyindən dərdə düşür. Nə qədər onları danlayır, töhmət edir, heç bir əsər eləmir, bağ-bağata ayaq açmırlar. Ahıl kişi torpağın ot-ələf basdığı, becərilmədiyini görüb bir az da beli bükülür. Qış qapının ağızını kəsəndə yatağa düşür. İləxir çərşənbələr girəndə qoca bağban axır nəfəsinin çatdığı başa düşür və oğlanlarını çağırır deyir:

küpü hansı ağacın dibində ola bilər? Kişi ağır-ağır başını bulayıb dedi:

- Payız gəlsin, bir də yoxlayarsınız.

Aylar bir-birini əvəz edir. Yayda və qışda bağın barını yığıb-yığışdırmaq olmur. Qardaşlar torpaqdan o qədər qazanc əldə edirlər ki, qızıl küpü yadlarından çıxır.

Elə o il əmiləri onlara qonaq gəlir. Barının çoxluğundan başlarını aşağı salmış ağacları göstərib gül-gül deyir:

-Atanızın basdırdığı qızılları tapdınız mı?

Böyük qardaş işin nə yerdə olduğunu anlayıb cavab verir:

-Bəli, indi başa düşdük ki, torpağa tər

- Mən dünyadan köçürəm. Olanımı-olmazımı qızıla çevirib, bir küpə doldurmuşam, bağda ağacın altında basdırmışam. Bilirəm, əliniz işə yatmır, barı onu götürüb gününüzü keçirin.

- Hansı ağacın? -deyə soruşdular, amma cavab ala bilmədilər. Qocanın nəfəsi kəsildi.

Qardaşlar kişini basdıran kimi əllərinə bel alıb düşdülər torpağın üstünə. Bağda nə çox idi ağac, yerin altını-üstünə çevirdilər, amma qızıl küpünü tapmadılar. Yoldan keçənlər elə bildilər ki, övladları insafa gəlirlər, qoca bağbanın ruhunu şad etmək üçün yeri belləyirlər. Torpağı bir neçə dəfə çevirdilər, axır yorulub əl çəkdilər. Əmilərindən soruşdular ki, bu nə sirdi, qızıl

versən, o sənə zər verər. Torpağa xor baxana, o kor baxar. Torpağı ovuclayan - qızıl ovucalar. Torpağın qədrini bilməyənlər ulaya-ulaya qalarlar.

Müdrüklərimiz onu da deyiblər ki:

"Torpağın sirrini əli torpaqda olanlar bilər";

"Torpağa əyilən namərdə əyilməz";

"Torpaq qızılquşdur, əldən buraxdın - uçar gedər";

"Torpağın qarası üz ağardır".

"KİTABİ-DƏDƏ QORQUD"DA TORPAĞA TAPINMA

Gül-çiçəkli göycə çəmən payıza qalmaz.

Getdiyiniz yerin otlaqlarını geyik (dağ keçisi) tanıyar.

Uzaq yerlərin çəmənələrini qulan bilər.

Sərt qayalar oynamadı, yer ovuldu.

Əcəl gəldi, yer gizlətdi.

Fani dünya kimə qaldı?

Yerli böyük dağların yığılması!

Qazan bəy oğuz torpağına basqın edilib viran qaldığını görəndə ilk olaraq üzünü yurduna tutur, canlı varlıq kimi ona ürəyini açır:

- Qohum-qəbiləli komam-yurdum!..

Səni düşmən haradan talayıb, gözəl yurdum!

Uca evimin tikilisi, yurdu qalmış, Qoca ananın oturduğu yer də qalmış. Oğlum Uruzun ox atdığı nişan qalmış, Bəylərin at çapdığı meydan qalmış. Qara mətbəxin yerində ocaq qalmış...

Ramazan QAFARLI

Bakı ş., M.Əliyev küç., 2403/04
Tel./Faks: 470 00 04, 470 00 07
Mob.: (050) 380 10 00, (050) 342 36 45

TELEVIZIYA PROQRAMI

İllərin ömründən keçərək nə zaman xatirələrə çevrildiyinin fərqinə belə varmayıb. İndi o illərin səadət dolu günləri əzəlkindən də doğma, şirin görünür ona. Bir göz qırpmında bitən xoşbəxtliyinin bir ömrə yetəcək xatirələri var. Bu gün üçün o illərdən danışmaq özü də bir səadətdir. Lakin o çağlara qayıtmaq üçün keçmişlə bu gün arasında keçən zaman kəsiyini adlamaq, bu yaşantının hələ də bitməyən xatirələrini yada salmaq gərəkdir. Nə torpağın üzü soyuq olub unutturub onu, nə də zaman yarasına məlhəm ola bilib.

Müğənni Lalə Dadaşova söhbətinə uşaqlıq xatirələrindən keçid aldı:

- Mənim necə bir ailədə doğulduğumu hamı bilir. Ailəmlə hər zaman fəxr etmişəm. Hər dəfə ailəmədə yeni uşaq dünyaya gələndə atamla anam bağımızda bir çinar ağacı əkirirdi. İndi bağımızda beş çinar böyüyür - dörd bacı, bir qardaşdan yadigar, xoş günlərə şahid çinarlar. O çinarlar bağımızda indiyədək durur. Ancaq onlar da bizim kimi birçə ana sığalmı həsrətdi.

Hər gün səhər sevgisiylə, Əzizləyir beş çinari. Çünki onlar atam üçün, O günlərin yadigarı.

Atam xoşbəxt dəqiqələrimizi lent yazılarına köçürməyi çox xoşlayırdı. Deyirdi, bu günlərdən bir də olmayacaq. Bilirdi ki, yaşanan günlər bir daha geri dönməyəcək. Yanılmırmış. İndi

o xoş günlərin həsrəti ilə yaşayırıq. Ailəmə avtomobil qəzasına düşəndən sonra lentlər evimizdən itdi. Beləcə, xoş günlərimizin son nişanəsini də itirdik. O lentlərdə Şövkət xanımın, Rübabə xanımın, Sara xanımın, Qulu Əsgərovun səsləri vardı. Biz belə bir mühitdə böyümüşük. Akif İslamzadə tez-tez bizə gəlib-gedirdi. Ona baxıb həsəd aparırdıq ki, ay Allah, görəsən, biz nə vaxt belə çalıb oxuyacağıq? Mən üç yaşından çətin mahnılar oxuyurdum. Üç yaşlı uşaq nə oxuyar? "Cip-cip cücələrim"i, hə?

Ancaq mən oxuyurdum "saralıb-soluram, bəyənmir məni". İndiki əldəqayıma sənətçilərə baxıram, gülməyim gəlir. Bu gün sənətdə baş verənlərə nəzər salanda dəhşətə gəlirəm.

Biz hər şeyi başqa cür görmüşdük. Səsi, sənəti olmayanlar bu gün meydan sulayır. Bu qondarma oxuyanlar gündəmə yalnız ucuz qalmaqalları hesabına qala bilirlər.

Sənət olmayandan sonra nə ilə özünü gündəmə saxlamalıdır? Bunlar qondarma müğənnilərdir.

Sənətə gəlməyə ki, sənətdə belə insanlar var? Bizə sənəti Allah bəxş edib, biz bu millətin qanından yoğrulmuşuq, bu millətə də qulluq edəcəyik.

- Baxmayaraq ki, adınızın ətrafında müxtəlif şayiələr dolur. Sizi də digərləri kimi qalmaqala sürükləməyə çalışırlar.

- Həyat mübarizədir. Biz yalnız sənətdə qalmaqla belə insanların dərşini verə bilirik.

- Bir zamanlar deyirdiniz ki, sənətinizi ailənizə qurban verdiyiniz üçün peşmansınız. İtirilmiş illərə heylsilənirsiniz?

- Çox, çox heylsilənirəm. Ancaq etiraf etməliyəm ki, o illərin özünün də gözəllikləri olub. Mən yoldan keçənlə ailə qurmamışdım, mən sənətkarla ailə qurmuşdum. Bunları açıqlamağın indiki mənası

mətbuatda böhtanlar yağdıran insanları indiki məhkəmələrdə çəkişən görürəm. Brilyant mənə zəng edirdi ki, Lalə, qəzetdə yazılan sözləri sən demisən? Deyirdim, Brilyant, guya sən mənə tanıyırsan? Bilirsiniz, Allah insana bu ömrü boş yerə bəxş etməyib. İnsan yaxşı və pis əməllərinin cəzasını bu dünyada çəkməlidir. Mən Allaha çox bağlı bir insanam. Həyatda çəkdiyimiz bütün çətinliklərə baxmayaraq, deyə bilərəm ki, mənasız, boş həyat yaşamamışıq. Həyatda bizim ən böyük itkimiz anamız olub.

- Qəzanı xatırlayırsınız?

- Dəhşətli bir film kimi. Hamımız o maşında idik. Təkcə Sədaqət aramızda yox idi. Əcəl anam üçün gəlmişdi elə bil... Baş bərk dəymişdi deyə onu xilas etmək mümkün olmadı. Anamı vaxtsız-vədəsiz itirdik. Onun cəmi 42 yaşı vardı. Hamı deyirdi ki, "bala, ananızı göz apardı". Anam həm gözəl

dəcəl mən idim. Elə ki Brilyant böyüdü, estafeti verdim ona. Bacılarımın birçə Sədaqətlə yola getmirdik. Aramızda yaş fərqi az idi deyə, ya bantımızı, ya da paltarlarımızı bölüşdürə bilmirdik. Bu zəmində hər zaman aramızda dava düşürdü. Ancaq bəlkə də inanmazsınız, Sədaqət ailə quranda onun üçün çox darıxırdım. Hətta ona göndərdiyim məktubda yazırdım ki, bax, məktubun üzərindəki göz yaşları görürsən, sənənin üçün ağlayıram. Nəcibə Məlikova anamla rəfiqə idi. Bir gün o bizi "Ögey ana" filminin təqdimatına aparmışdı. Film bizə çox gözəl təsir bağışlamışdı. Evə qayıdanda Sədaqət mənə dedi ki, Lalə, qızım olsa, adını Cəmilə qoyacağam, özü də onu sənənin oğluna verəcəm. Sən isə oğlunun adını İsmayıl qoyarsan. Zaman keçdi, qismət elə gətirdi ki, mənim qızım dünyaya gəldi və adını Cəmilə qoydum. İndi Cəmilə hüquqşünas ixtisasına yiyələnib. Anasının həyata keçməyən arzusunu yaşadacaq. Bu da bir qismətdir.

- Deyəsən, qismətə çox inanırsınız?

- Necə də inanmayım? Anamı itirəndən bir il sonra mənim yuxuma girdi. Güllü-çiçəkli, dünyanın bütün naz-nemətləri ilə bəzədilmiş süfrənin arxasında oturmuşdu. Saçlarını sinəsinə tökmüşdü. İstədim onu qucaqlayıb bağrıma basım, qoymadı. Mənə çörək uzatdı və dedi ki, apar bu çörəyi, bacılariya və qardaşlarına da ver. Anama nə qədər yalvardımsa ki, gəl evə gedək, gəlmədi. Səhər yuxumu nənəmə danışdım. Nənəm çox ağıllı qadın idi. O mənə dedi: "Lalə, heç bilirsən anam niyə sənənin yuxuna girib? O istəyir ki, sən onun yolunu davam etdirənsən". Nənəmin təkidi ilə qarmonu əlimə aldım. Və bu alətdə ifa etdiyim ilk musiqi "Vağzalı" oldu. İndiyə qədər anlaya bilmirəm bu necə baş verdi. Öz çalğımla atamı da, nənəmi də ağılatdım. Atam dedi: "Sənənin bundan sonra qarmonu yerə qoymağa ixtiyarın yoxdur". O vaxtdan da qarmon həyatımın ayrılmaz bir hissəsini təşkil edir. Nə qədər ki, qarmonum var, anam da yaşayacaq. Son vaxtlar anamı yuxuda tez-tez görürəm. Elə hey mənə baxıb nədə demək istəyir. Bütün çətin anlarımda mənə düzgün yola çəkməyə, istiqamətləndirməyə çalışır. Ana müqəddəsdir, ana əzizdir. Bütün gənclərə bir tövsiyəm var: analarımızın qədrini bilin.

Bax belə, əziz oxucular. Bu da hamımıza tanış olan dünyada sizlərə yaxın olan bir insanla həyat, sənət barədə söhbətimiz. Kənardan çox ciddi, amma elə ilk baxışdan səmimi, xoşrəftar, mədəni, bir sözlə, əsl xanım olan Lalə Dadaşovadan ayrıldıq. Bir daha şahidi olduq ki, böyük insan olmaq üçün heç də iri cüssəyə malik olmaq gərəkdir. Sadəcə, insanda böyük ürək, bacarıq, istedad olmalıdır ki, xalq üçün vacib olan bir sıra işləri görə bilsin.

Söhbətimiz hələ çox uzana bilərdi. Lakin çox qaysaqları qoparmağa ürəyimiz gəlmədi. Axı ana qəlbi kövrək olur.

İRADƏ

"ÖZ ÖLÜMÜMLƏ GÜNƏHSİZ OLDUĞUMU SÜBUT ETMƏK İSTƏYİRDİM"

yoxdur. Mən yenə də sənətin içində idim, amma evdə olaraq. Yenə də oranjimanlarla, musiqi ilə məşğul idim. Yenə də evimə bəstəkarlar gəlib-gedirdi. Mən hər şeyi hər kəsə halal edirəm. Ancaq söhbət ondan gedir ki, bunu qiymətləndirən bir insan olmalıdır. O yeddi ildə o musiqinin, o mahnıların üzərində ki mən işləmişdim, bəlkə də bəstəkar bir simfoniyanın üzərində işləyə bilirdi.

- Daxili izti-raqların öhdəsindən necə gəldiniz? Bir vaxtlar mətbuatda haqqınızda xoş-ağalmaz yazılar dərc olunurdu, üzərinizə böhtanlar atılırdı.

- Mən dözdürdüm, çünki bilirdim ki, elin gözü tərəzidir. Bir olan Allah-təala var başımızın üstündə. O, hər şeyi yoluna qoyur. Düzdür, bir zamanlar o həddə çatmışdım ki, hətta intihar barədə də düşündürdüm. Mən öz ölümümü ətrafdakilərə günəhsiz olduğumu sübut etmək istəyirdim. Elə bir vəziyyətdə idim ki, hətta övladlarımı belə düşünürdüm. Sonra fikirləşdim ki, Allah özünə qəsd edən insanları bağışlamır. Bu situasiyada mənim böyüklüyüm bilirsiniz nədə oldu? Onda oldu ki, mən bədxahlarıma cavab vermədim. Mənə böhtan yağdıran mürdar adamlar mənə öz səviyyələrinə endirmək istəyirdilər. Lakin onların ucuz oyunu baş tutmadı. Yaxşı deyiblər ki, "dinsizin öhdəsindən imansız gələr". Mənə

insan, həm də gözəl sənətkar idi.

- Yəqin anasızlıq qəlbinizə dərin, sağalmaz bir yara vurdu...

- Bir-birimizə arxa, dayaq olmağa çalışdıq. Çalışdırdım bacılarıma ana əvəzi olum. Ancaq onları nə qədər qayğı ilə əhatə etsəm də, anasızlıq yenə də özünü göstərirdi. Bircə şeylə təsəlli tapıram ki, bu gün anamın sənətini yaşadan var. Brilyantın ifası anamın barmağından gəlib elə bil. O, eynən anamın qarmonda çaldıqlarını ifasında təkrarlayır. Onun boğazları, milizmaları eynən anamın çalğısının təkrarıdır. Bu, Allah-təalanın qismətidir. Brilyant anamızı çox az görüb. Anamız rəhmətə gedəndə onun 2-3 yaşı var idi. Bu istedad ona qanla keçib. Çox qərībədir ki, anam mənə həkim, Sədaqəti hüquqşünas, Brilyantı bəstəkar, İradəni isə göz həkimi görmək arzusunda idi. Ancaq qismət elə gətirdi ki, mən sənətə gəldim, ardımca da bacılarımlı gətirdim. Biz ta uşaqlıqdan zəhmətkeş olmuşuq. Anamızı tez itirəndən sonra da başqa çarəmiz qalmadı. Özümüzü zəhmətə alışdırdıq. Allah bizə hər zaman yol açıb. İndi o illəri xatırlayanda heylsilənirəm. Bir tərəfdən sevinirəm ki, biz böyüdük, əlimiz çörəyə çatdı, ailə-uşaq sahibi olduq, bir tərəfdən də heylsilənirəm ki, o xoşbəxt, qayğısız günlər arxada qaldı.

- Bəlkə, öən günlərə qayıdaq...

- O illərdə o qədər gözəl xatirələr qalıb ki... Bütün uşaqlar kimi bizim də dəcəlliyimiz vardı. Mən daha çox oğlanlarla dostluq edirdim. O qədər dağa-daşa çıxırdım ki, dizlərimin, qollarımın yarası sağalmaq bilmirdi. Brilyant böyüyənə qədər ailədə

<p>1</p>	Şarada	Balıq	Limit	Rübai	<p>2</p>
	Ştat	AŞPA	Qayıq	Maldiv	
			Sipər	Mimika	
			2		
Qarson	Xalq	Gizli	Məqsəd		
(tərs)	Lider	Ərk			
	Dağ	Kənd	...Tudə	Elm	
	Ocaq	Ani		İgid	
		Yanacaq	Şəms (tərs)		
Kart			Qərar		
Eşşək				Avtobus	
	Kirayə		Şəkilçi	Qab	
	Millət				
Samit		Cəsarətli		Maestro	
Quru				Bekar	
				Ad	
Müğənni (türk)	RF		Altun	5	
EA				Çay	
		Məqam			
Yük maşını	Nida	Tez			
Əkiz (tərs)	Məryəm	Ağac		Dua	
Do				İtaət	
	Ölkə		Silah	Boz	
			Ad	Super	
				Əldə etmək	
		Pis		Tibb	
		Hiss		Epos	
		Qeyrət			
İlahə+Qul (tərs)			Yun	Üç (tərs)	
Ad	Kəm		Nərd (tərs)		
		Musiqi qrupu (rus)			
		Nişan	Komik	4	
			Mətin	Tərtibçi: RÜSTƏM	
	İsmət		Ətraf		
3					
		Palçıq			
			Mustanq (tərs)		
	Yeganə			Miq	
	İbrahim				
			İsk		
		Valid			
		Nahaq			
<p>3</p>				<p>4</p>	

Dolce&Gabbana, Versace, Dior kimi məşhur markaların bahar-yaz dəfiləsində yeni mövsümün makiyaj və geyim formaları müəyyən olundu. Bu ilin modasına parlaq və təbii rənglər daxildir.

Al yanaqlar: bu mövsümdə yanaqların al olması vacib sayılır. Məsələn, qaçıqdan sonra yanaqlarınızın qızarması kimi.

Sahil dalğası: dənizdə üzdükdən sonra küləkdə quruyan duzlu saçların nə qədər gözəl olduğunu, yəqin ki, bilirsiniz. Bax elə bu cür saçlar yaz mövsümünün dəbidir. Yəni çox qıvrım deyil, dəniz dalğası kimi dalğalı saçlar.

Uzun sarı saçlar: bu mövsümdə uzun, eyni zamanda ortadan ayrılmış, təbii şəkildə dağınıq olan düz saçlar yenə dəbdə olacaq. Saçlarınızın sanki küləkdə uçmuş kimi bir forma alması təbiiyyətdən xəbər verir.

PARLAQ GÖZƏLLİK

Qadımların gün ərzində istifadə etdikləri kosmetik vasitələrdən biri də dodaq boyasıdır. Dodaq boyası xanımlara bir başqa cazibə bəxş edir. Dodaqlarınızın mükəmməl görünməsi üçün dodaq boyasından düzgün istifadə etməlisiniz.

Dodaq boyasını çəkməmişdən öncə dodaqlarınızın üstündən sərtləşmiş qabıqları təmizləyin.

Dodaqlarınızı dodaq qələmi ilə çərçivəyə alın.

Çərçivənin içini boyamaq üçün dodaq fırçasından istifadə edin.

Boyanın qalıcı olmağını istəyirsinizsə, dodaqlarınızı toz pudra ilə pudralayıb dodaq boyanızı yenidən sürütün.

Sonda isə dodaqlarınıza parıldadıcı sürütün.

Dodaqlarla bağlı bəzi məsləhətlər:

Əziz xanımlar, unutmayın ki, parlaq və açıq rənglər dodaqları daha cəlbedici, daha böyük,

tünd rənglər isə kiçik göstərir.

Hər zaman dodaq boyanıza uyğun dodaq qələmi (kontur) seçin.

Dişlərinizdə dodaq boyasının qalmaması üçün sal-fetka ilə dodaqlarınızı qurulayın. Bəzi xanımlar biçimsiz dodaqlara sahibdir. Amma xanımlar düzgün makiyaj ilə qüsurları gizlədib, dodaqlarına mükəmməl görünüş verə bilərlər.

İncə dodaqlar: istifadə etdiyiniz dodaq boyalarının rəngi açıq və parlaq olmalıdır. Əvvəlcə toz pudra ilə dodaqlarınızı pudralayın, sonra dodaq boyasını sürütün.

Qalın dodaqlar: dodaq qələmi ilə dodaqlarınızı çərçivəyə alın. Dodaqlarınızı isə tünd rənglə boyayın. Çox parlaq və açıq rənglərdən qaçın.

Normal dodaqlar: dodaq qələmi ilə dodaqlarınızı çərçivəyə alın. Dodaqlarda gizlətmək üçün bir qüsurlu olmadığınızdan arzu etdiyiniz dodaq boyasından istifadə edə bilərsiniz.

Mükəmməl dodaqlar

Kokteyl KAPUÇİNO

Lazım olan ərzaqlar:

- 2 stəkan süd,
- 4 çay qaşığı sürtgəcdən keçirilmiş südlü şokolad,
- 4 çay qaşığı şəkər tozu,
- 2 çay qaşığı kofe,
- Yarım stəkan krem və darçın.

Hazırlanma qaydası:

Südü qazanda isidəndən sonra sürtgəcdən keçirilmiş ağ şokolad və kofe əlavə edib əriyə qədər qarışdırın. Qarışığı 4 fincana tökün. Kremi üstünə əlavə edib darçın səpin. Kokteyl hazır olduqdan sonra süfrəyə verin.

BUZLU QƏHVƏ KÖPÜYÜ

Lazım olan ərzaqlar:

- Yarım stəkan qaynar kofe,
- 1 çay qaşığı şəkər,
- 100 q. qaymaqlı dondurma,
- Rəngli və iyli şəkər.

Hazırlanma qaydası:

Şəkərə isti kofe əlavə edib əriyə qədər qarışdırın. Hər yarım saatdan bir qarışdıraraq soyuducuda 3 saat saxlayın.

Xırda buzlar əmələ gələndən sonra "shaker"ə tökün, dondurmanı əlavə edib iki dəqiqə qarışdırın. Servis stəkanına töküüb dondurmanın üstünə səpəndən sonra süfrəyə verin.

ZEYTUNLU CÖRƏK

Lazım olan ərzaqlar:

- 4 ədəd yumurta,
- 1 stəkanın 3/4 hissəsi qədər zeytun yağı,
- 1/2 stəkan qatıq,
- 1 stəkan zeytun (xırda doğranmış və tumu çıxardılmış),
- 3 stəkan un,
- 1 çay qaşığı duz,
- 1 çay qaşığı quru nanə,
- 1/2 limon suyu,
- 1 çay qaşığı qabartma tozu.

Hazırlanma qaydası:

Qabı yağlayın. Başqa bir qabda yumurtaları qırın. Qatıq, zeytun yağı, duz və nanə qurucusunu töküüb qarışdırın. Qabartma tozu, limon, doğranmış zeytun və un əlavə edib xəmir yoğurun. Xəmiri yağlanmış qaba tökün. Əvvəlcədən isidilmiş sobada 35-40 dəqiqə müddətində bişirin.

ALBALI KEKSİ

Lazım olan ərzaqlar:

- 250 q. tumu çıxarılmış albalı,
- 150 q. "plitka" şokolad,
- 4 ədəd yumurta,
- 1 stəkan şəkər tozu,
- 1 fincan ilıq su,
- 200 q. marqarin,

Hazırladı: Günay

MASKALAR

Cildi canlandırmaq üçün maska

1 x. q. bal, sürtgəcdən keçirilmiş 1 ədəd alma və əzilmiş bananı qarışdırıb göz ətrafından başqa üzün bütün hissəsinə və bədənünüza sürütün. 15-20 dəqiqədən sonra ilıq su ilə yuyun və dəsmalla qurulayın.

Qırıqlara qarşı maska

1 x. q. limon suyu, 2 x. q. bal və 2 x. q. suyu bir qabda krem halına gələncə qədər qarışdırın. Göz ətrafından başqa üzün bütün hissəsinə sürütün. Sonra ilıq su ilə yuyub qurulayın.

Cildin qidalanması və gəncəlməsi üçün maska

2 x. q. balla 2 x. q. düyü ununu qarışdırın. Başqa bir qabda yumurtanı ağarana qədər çalıb qarışıq əlavə edin. Maskanı göz ətrafından başqa üzün bütün hissəsinə sürütüb 10 dəqiqədən sonra ilıq su ilə yuyun və dəsmalla qurulayın.

Cildin təmizlənməsi üçün maska

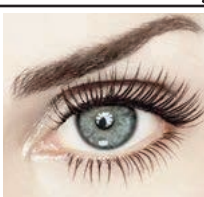
7-8 damcı sirkəni yarım stəkan şirin badam yağı və ya zeytun yağına əlavə edib qarışdırın. Axşam yatmadan əvvəl 1 ay müddətində həftədə bir neçə dəfə üzünüza sürütün. Bu qarışım üzün hüceyrələrini qoruyur.

GÖZLƏRİN FORMASINI DƏYİŞMƏK İSTƏYİRSİNİZMİ?

Bir-birinə yaxın gözlər:

bir-birinə yaxın olan qaşların formasını makiyaj vasitəsilə dəyişmək olar. İlk öncə gözlərinizin arasındakı qaşı alıb, yerinə açıq rəngdə ten sürütün. Tünd rəngli teni göz qapağının kənar hissəsinə, açıq rəngli teni isə gözlərin iç qisminə çəkin. Buruna yaxın hissəyə tünd rəngli ten çəkməyin.

İri badamı gözlər: tünd rəngli teni göz qapağının hərəkətli hissəsinə çəkin.

Laynerlə göz qapağını çərçivəyə alın.

Bir-birindən uzaq gözlər: gözlərinizin arasındakı məsafə çox uzaqdırsa, tünd rəngli teni göz qapağının hər tərəfinə çəkin. Göz qapağını laynerlə müəyyən edin.

Xırda gözlər: xırda göz qapaqlı incə gözləri cazibədar göstərmək üçün qaşlarınızın altından kənara doğru bir rəngdə tünd ten çəkin. Göz qapaqlarının üstünə isə daha açıq rəngdə ten çəkin.

1 paket qabartma tozu, 3,5 stəkan un.

Hazırlanma qaydası:

Yumurta və şəkər tozunu yaxşı-yaxşı qarışdırın. Marqarini əridib yumurtaya əlavə edin. Su, un, və qabartma tozu əlavə edib yenidən qarışdırın. Şokoladı xırda hissələrə ayırın. Albalı və şokoladı dibə çökməməsi üçün əvvəlcə unlayın və qarışıq əlavə edin. Yağlanmış qaba töküüb, 180 dərəcə isidilmiş sobada 10 dəqiqə müddətində bişirin.

ŞOKOLADLI FINDIQLI KEKS

Lazım olan ərzaqlar:

- 3 ədəd yumurta
- 1,5 stəkan şəkər tozu,
- 100 q. "plitka" şokolad,
- 1,5 stəkan un,
- 200 q. qoz ləpəsi.

Hazırlanma qaydası:

Marqarin və pletka şokoladı bir qaba töküüb, vax xodda qarış-

dıraraq əridin. Yumurtaları şəkər tozu ilə birgə mikserlə qarışdırıb şokolad qarışığından 4 qaşığı əlavə edin. Şokoladın qalan hissəsinə qoz ləpəsini tökün. Qaba yağlı kağız qoyun və qarışığı tökün. Şokoladlı, qozlu qarışımı isə üstünə yayıb 200 dərəcə isidilmiş sobada 15-20 dəqiqə müddətində bişirin. Bişdikdən sonra bərkimədən dilimlərə ayıraraq soyudun.

QURABİYƏ

Lazım olan ərzaqlar:

- 250 q. marqarin,
- 4 yemək qaşığı şəkər pudrası,
- 4 stəkan çəkilmiş qoz ləpəsi,
- 1 paket vanil,
- 2,5 stəkan un,
- 200 q. südsüz şokolad.

Hazırlanma qaydası:

Marqarin, şəkər pudrası, qoz ləpəsi, vanil və unu bir qabda qarışdırıb müəyyən yumşaqılıqda xəmir yoğurun. Qoz böyüklüyündə hissələr ayıraraq yumurlayın. Yağlanmış qaba arasında məsafə qoyaraq düzün. Əvvəlcədən 180 dərəcə isidilmiş sobada bişirin. Hazır olan kurabiyələri əridilmiş şokolada batıraraq servis boşqabına düzün.

də insanlara gülüş paylayan, bu işindən hədsiz zövq alan, öz peşəsinə məsuliyyətlə yanaşan bu əzmkar aktrisa heç zaman sevdii işindən yorulmamış, əksinə, son günlərinə qədər səhnə eşqi, yaratmaq eşqi ilə yaşamışdır. Uzun bir yolun yolçusu olan Nəsimə xanım bütün bunlarla yanaşı, həm də gözəl

övladının tərbiyəsilə məşğul olmuş, onun həyatda və cəmiyyətdə düzgün mövqə tutmasına çalışmışdır, elə bununla da onların qəlbində dünya durduqca var olacaq şahənə bir taxt qurmuşdur. Nəsimə xanım Zeynalova tərəf-müqabilərinə, dostlarına, gənc aktyor və aktrisalara da hər zaman eyni qayğı ilə yanaşmış və hər fürsətdən istifadə edərək sənətin inceliklərini onlara öyrətməyə çalışmışdır. Nəsimə xanım məhz belə insan idi: mərd, sünilikdən uzaq, diqqətli, vətəni, torpağını, onun insanlarını sevən, onlara həmişə qucaq açan, təbəssüm bəxş edən!

Siz həmişə bizimləsiniz, Nəsimə xanım! Ölməz rollarınız Sizi daima yaşadacaq!

UNUDULMAYACAQ İNSAN - NƏSİBƏ XANIM

Ötən il yazqabağı, mart ayının 10-da səhnəmizin fəxri, gülüş ustası, bütün gəlinlərin qayınması, sevilən, seçilən aktrisasımız Nəsimə xanım Zeynalova haqqın rəhmətinə qovuşdu. Bütün ömrünü səhnə-

DÜNYA GÖZƏLİ ÇOPRA HİNDİSTAN KİNOSUNDA

ŞƏXSİ ANKETİNDƏN

Doğulduğu yer və tarix - Bareli (Hindistan), 18 iyul, 1982

Boyu - 5 fut, 8 düyüm

Çəkisi - 54 kq (təxmini)

Təhsili - Mari Qureti kollecini bitirib

Atası - Aşok Çopra (həkim)

Anası - Madhu Çopra (həkim)

Qazandığı ən böyük uğur - 2000-ci ilin "Dünya gözəli" müsabiqəsinin qalibi

Çəkildiyi ilk film - THE HERO LOVE STORY OF A SPAI

İlk tərəf-müqabiləri - kişi: Sanni Deol;

qadın - Priti Zinta

İlk rejissoru - Anil Şarma

SEVDİKLƏRİ VƏ XOŞLADIQLARI

Kino ulduzları - Kişor Kumar, Amitabh Baççan, Madhubala, Şridevi, Aysvarya Ray

Bəstəkarlar - G.R.Rahman və Uttam Sinx

Şəhər - Bareli (Hindistanda), Toronto (xarici ölkədə)

Hava - yağışlı,

Geyim - kamiz şalvar

Yemək - matar-panir və vermişel

İçki - ananas şirəsi

Sabun - HEMAM

Şampun - CLINIC

Diş pastası - COLGATE

Qorxduğu yeganə varlıq - hörümçək

Kişilərdə nəyi xoşlayır - təmiz qırılmış üzü

Çəkildiyi son filmlər -

Yeddi gözəldən biri

EK HASINA EK DIWANA (Qovindo ilə), ASAR THE IMPACT (Acayem Devqanla), KISMAT (Bobi Deolla).

"Dünya gözəli" müsabiqəsinin qalibləri sırasında birinciliyi ən çox iki ölkənin - Hindistan və Türkiyənin qızları qazanır. Şərqi tarixinə nəzər salanda hər iki dövlətin özünəməxsus yeri və dəsti-xətti açıq-aşkar nəzərə çarpır. Hindistanın həzin musiqisi və duyğusal filmləri bir çox ölkələrdə özünə çoxsaylı pərəstişkar tapıb. Şərqi bu maraqlı diyarının əhalisi bir milyarda çatır. Hindli qızların indiyədək 54 dəfə keçirilən "Dünya gözəli" yarışlarında elastikliklərinə, elaqanlıqlarına, yaraşlıqlarına, bədən quruluşlarına görə başqalarından tamamilə seçilmələri təəccüblü deyil. Priyanka Çopra 2000-ci ildə 18 yaşında qızıl tacı italyalı Corciya Palmasın və türkiyəli Yüksəl Ağın əlindən alanda ölkədə əksəriyyət bu yarışa pis baxırdı, qızların milyonlarla tamaşaçı qarşısında yarıqılpaq halda səhnəyə çıxmasından acıqlananların sayı-hesabı yox idi. O, qızıl tacı vətəninə dönüb görüşlər keçirdi, sonra həkimlik peşəsinə aktrisalığa dəyişdi, onlarla bədii filmə baş rollarda çəkildi. Hindistanda "gözəllik" yarışlarının müdafiəçisinə çevrildi. Xristianlığa meyl göstərən bu gözəl qız Tereza Ananı öz ideali sayırdı. Çıxışlarında vurğulayırdı ki, "biz pul xətrinə özümüzü nümayiş etdirmirik, incə məxluqun ilahi görünüşünü dünyaya çatdırmaq istəyirik". Doğrudur, Çopra 100 min ABŞ dolları mükafat almışdı, reklamlardan qazancı birə on qat artıdı. Eləcə də yarışların birində gənc bir oğlan kişilərin qızlardan daha gözəl olduqlarını sübut etmək üçün bədənində əməliyyatla dəyişiklik etdi və qadın adıyla səhnəyə çıxıb birinciliyi aldı. Hətta bir dəfə "Gözəllik" müsabiqəsində qan su yerinə axıb.

«Gözəlliyin faciəsi»ndən gələn saylarımızda ayrıca danışacağıq.

ASTROLOJİ PROQNOZ

(13-20 mart, 2005-ci il)

QOÇ (21 mart - 20 aprel). İşdə yaşanan gərginliklər əsəblərinizin pozulmasına səbəb ola bilər. Bu günlər özünü vaxt ayıra biləcəksiniz. İstirahət etmək üçün uğurlu həftədir. Dənizkənarı gəzinti sizə xoş təsir edəcək.

BUÇA (21 aprel - 20 may). Əzablı günlər geridə qaldı. Maddi gücünüz artacaq. İşinizlə əlaqədar müxtəlif mövzularla maraqlanmağa çalışın. Sevgiliniz sizi güclü və işgüzar görmək istəyir. Sağlamlığınıza diqqət yetirin. Xüsusilə də baş ağrılarına.

ƏKİZLƏR (21 may - 21 iyun). Bu həftə sizin üçün uğurlu həftədir. Yeni tanışlıqlar gözlənilir. Tanış olduğunuz insanla özünüz də fərqi varmıdan eşq yaşayacaqsınız. Maddi vəziyyətiniz yaxşılaşacaq. Bəd-xərclik etməyin.

XƏRÇƏNG (22 iyun - 22 iyul). Əyləncəni sevirsiniz və enerjini həddindən artıq israf edirsiniz. Bu durum iş həyatınıza mənfi təsir göstərə bilər. Çoxdan bəri həyata keçirə bilmədiyiniz planlarınızı gerçəkləşdirə biləcəksiniz.

ŞİR (23 iyul - 23 avqust). İşinizlə əlaqədar olaraq bir çox insanlardan dəstək alacaqsınız. Bu işə özünü daha güclü hiss etməyinizə təminat verəcək. Əlinizə şans düşəcək. Yeni bir iş təklifi ala bilərsiniz. Kəsülü olduğunuz bir insandan xəbər alacaqsınız.

QIZ (24 avqust - 23 sentyabr). Seçim qarşısında qalacaqsınız. Münasibətinizdəki problemləri həll etmək sizin üçün də faydalı olar. Verəcəyiniz qərar ən düzgün qərar olmalıdır. Pul ikinci planda qalacaq. Yolumuzu diş həkimindən salacaqsınız.

TƏRƏZİ (24 sentyabr - 23 oktyabr). Sevdiyiniz insanın sizi yetəri qədər anlamadığını düşünürsünüz. Sadəcə olaraq, daha açıq və səmimi olmaq lazımdır. Pul əldə etmək üçün çox işləməlisiniz. Sevdiklərinizə hədiyyə verib onları sevindirin.

ƏQRƏB (24 oktyabr - 22 noyabr). Pul sizin üçün güc və inam deməkdir. Lakin bəzi hallarda itkiləri də nəzərə almalıyıq. Yeniliklər etməyin vaxtı gəldi. Bununla özünü daha rahat hiss edəcəksiniz. Dostlara çox vaxt ayırın.

OXATAN (23 noyabr - 21 dekabr). Anı qərar verməkdən çəkinin. Riskə getmək üçün uğurlu həftədir. Ətrafınızdakı insanlarla münasibətdə diqqətli olun. Sizi sevnələr çox olsa da, sevməyənlərin də var olduğunu unutmayın. Sağlamlığınız qeydində qalın.

OĞLAQ (22 dekabr - 20 yanvar). Qazancınızın artacağı gözlənilir. Siz özünü təkrarlunmaz hiss edəcək və istəyinizə nail olacaqsınız. Sevdiyinizi mənasız qışqançlıqlarla bezdirməyinizə diqqət yetirin.

DOLÇA (21 yanvar - 20 fevral). Yarımcıq qoyduğunuz işləri bu həftə mütləq tamamlayın. Qarşınıza bir çox fürsətlər çıxacaq. Əgər ağıllı qərarlar versəniz, bu fürsətləri əldən verməyəcəksiniz. Sevgidə çox şanslısınız. Onunla keçirdiyiniz vaxtın qiymətini bilin.

BALIQ (21 fevral - 20 mart). Bu həftə özünü çox nəşəli və sağlam hiss edəcəksiniz. Sizə ehtiyacı olan insanlardan köməyinizi əsirgəməyin. Maddi cəhətdən itkilərə uğrayacaqsınız. Sonradan peşman olmaq istəmirsinizsə, ətrafınızdakı insanların qəlbini qırmayın.

Bir məsələni də yaddan çıxarmayın ki, hər şey Allahın əlindədir.

Təsisçi
Mürrət HƏSƏNLİ
mhasanli@khamza.az

Baş redaktor
Ramazan QAFARLI
editor@khamza.az

Redaktorlar
Xatirə ƏSİLƏYİLİ
Təbib ƏLİYEV

Məsul katib
Günay

Dizayner
Ləman

Müxbirlər
Azər, Rüstəm,
Aysel, Fidan
Fotomüxbir
Tural

Yayın meneceri
Vəli NURAYEV

Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçib. Şəhadətnamə № 92
VÖİN: 1600086641
H/h.: 38090002310000
Texnikabankın Nəsimi filialı, kod 508579
"Xəmsə" jurnalının kompüter

mərkəzində yığılıb, "Ekspress" mətbəəsində çap edilmişdir. Redaksiyaya daxil olan əlyazmalar bir ay müddətində saxlanılır. Redaksiya ilə müəlliflərin mövqeyi uyğun olmaya bilər.

Redaksiyanın ünvanına və e-poçtuna məktublarınızı göndərə bilərsiniz.

Ünvan:
Bakı ş., M.Əliyev küç., 2403/04
Tel./Faks: 470 03 33

Sifariş 038,
Sayı: 1000